

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU
A ROZHODNUTÍ SÚDOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

OBSAH

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

23. Subvenčný podvod - I. Služobný príjem profesionálneho vojaka (resp. niektorá zložka jeho služobného príjmu) nemôže byť považovaný za „iné plnenie zo štátneho rozpočtu“ tak, ako to má na mysli ustanovenie § 250b ods. 1 Trestného zákona o subvenčnom podvode, pretože pojmový znak objektívnej stránky uvedeného trestného činu označený ako „iné plnenie zo štátneho rozpočtu“ musí byť svojím charakterom a účelom obdobné dotácii alebo subvencii.

II. Konanie páchatel'a, ktorý podvodným spôsobom (uvedením iného do omylu), dosiahne vyplácanie zvýšeného služobného príjmu (resp. niektorej zložky jeho služobného príjmu), nemôže byť kvalifikované ako trestný čin subvenčného podvodu podľa § 250b ods. 1 Trestného zákona, ale ako trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 Trestného zákona.....

7

24. Pokračovanie trestného činu je vylúčené u účastníka. Dôsledky zadržovania motorového vozidla po jeho svojvoľnom odtiahnutí - I. Páchatel'om pokračovacieho trestného činu môže byť iba priamy páchatel' alebo spolupáchatel', ale nie účastník na trestnom čine, lebo pri účastníctve naplnil organizátor, návodca alebo pomocník [§ 10 ods. 1 písm. a), b), c) Trestného zákona] inú skutkovú podstatu trestného činu. Preto len priamy páchatel' sa môže dopustiť ďalšieho čiastkového skutku (totožného) pokračovacieho trestného činu vyjadreného z hmotno-právneho hľadiska, okrem naplnenia rovnakej skutkovej podstaty a rovnakého alebo podobného spôsobu vykonania skutku, aj jednotným zámerom páchatel'a a blízkou súvislosťou časovou a v predmete útoku (subjektívna a objektívna súvislosť).

Zo zásady akcesority účastníctva vyplýva, že účastníctvo podľa § 10 ods. 1 Trestného zákona na trestných činoch rôznych páchatel'ov nie je možné posúdiť ako jeden pokračovací trestný čin účastníctva, hoci by inak boli pre posúdenie všetkých takých útokov splnené podmienky uvedené v § 89 ods. 19 Trestného zákona,

U, Z; i držia vane motorového vozidla, ktoré iný získal do dispozície-nej nio-i Jeho odtiahnutím v rozpore s podmienkami uvedenými v S 40 zákona č. 31F>/199C> Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov, je svojvoľným konaním v zmysle § 15 ls ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak táto osoba vedela, že odliahnutie bolo v rozpore s vyššie uvedenými podmienkami.

Následné podmieňovanie vydania takého motorového vozidla majiteľovi zaplatením ceny za odtiahnutie alebo notársky overeným uznaním dlhu alebo zloženým zábezpeky, je zásahom do slobody rozhodovania formou zneužívania tiesne alebo závislosti iného, a preto také konanie naplňa znaky objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu útlaku podľa § 237 ods. 1 Trestného zákona.....13

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

25. Exekúcia - súd nemôže poveriť vykonaním exekúcie exekútora, ktorému bol pozastavený výkon exekútorského úradu.....35
26. Regresný nárok- návok sociálnej poisťovne podľa ustanovenia § 31 ods. 1 zákona č. 274/1994- Z. z. je jej samostatným regresným nárokom: vo vzťahu k ustanoveniam Občianskeho zákonníka o náhrade škody má táto úprava povahu špeciálneho ustanovenia.
Pri rozhodovaní o výške tohto nároku treba zohľadniť prípadne spoluzavinenie poškodeného na vzniku škody podľa ustanovenia § 441 Občianskeho zákonníka.....39
27. Vydržanie - vydržaním môže nadobudnúť vlastníctvo aj maloletý, ktorý prostredníctvom úkonov rodičov pri správe jeho majetku vstúpil do dobromyseľnej držby a vykonával ju..... 43
28. Príplatok k dôchodku - od účinnosti zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov (od 1. júla

1990) príplatok k dôchodku za obdobie väzby nemožno považovať za dávku dôchodkového zabezpečenia. Použitie § 95 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého dávka patrí najviac za tri roky späť od uplatnenia nároku, neprihádza do úvahy.....47

29. Príplatok k dôchodku - ak ku dňu účinnosti zákona č. 305/1999 Z. z. o zmiernení krívd osobám deportovaných do nacistických koncentračných táborov a zajateckých táborov v znení neskorších predpisov občan nemal nárok na sirotský dôchodok, nepatrí mu príplatok k dôchodku ako pozostalej osobe.50

30. Lehota na podanie opravného prostriedku - ak je opravný prostriedok podaný oneskorene, nedochádza k obnoveniu lehoty na jeho podanie tým, že účastník konania požiadal po jej uplynutí o oznámenie podkladov pre výpočet dávky dôchodkového zabezpečenia.
Podľa § 122 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení lehota môže začať plynúť znova len vtedy, ak žiadosť bola podaná ešte pred uplynutím pôvodnej lehoty na podanie opravného prostriedku.....53

31. Nové vymernie dôchodku - ak požívateľ čiastočného invalidného dôchodku utrpí pracovný úraz, ktorý by založil čiastočnú invaliditu, alebo ak sa uňho dodatočne prejaví súvislosť jeho skôr vzniknutej čiastočnej invalidity s pracovným úrazom alebo s chorobou z povolania, považuje sa vznik čiastočnej invalidity na následky pracovného úrazu alebo choroby z povolania za vznik nároku na nové vymernie dôchodku, pokiaľ je to pre požívateľa dôchodku výhodnejšie.
Ak sa dodatočne prejaví súvislosť skôr vzniknutej čiastočnej invalidity s pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, nevzniká nová čiastočná invalidita, len sa zistí, že už priznaná čiastočná invalidita vznikla v súvislosti s pracovným úrazom alebo chorobu z povolania.....55

32. Započítanie náhradnej doby - zmiernenie zákonom stanovených podmienok započítania náhradnej doby ako doby zamestnania nie je možné. Ani skutočnosť, že príslušné orgány štátu nevenovali dostatočnú pozornosť pracovnému uplatneniu žiadateľa o dávku nenahradzuje splnenie podmienok započítania ná-

hradnej doby v zmysle § 9 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení.

Ak bol žiadateľ o dávku takýmto postupom poškodený, mohol sa domáhať náhrady vzniknutej škody podľa osobitného predpisu. ... 60.

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

23. ROZHODNUTIE

I. Služobný príjem profesionálneho vojaka (resp. niektorá zložka jeho služobného príjmu) nemôže byť považovaný za „iné plnenie zo štátneho rozpočtu“ tak, ako to má na mysli ustanovenie § 250b ods. 1 Trestného zákona o subvenčnom podvode, pretože pojmový znak objektívnej stránky uvedeného trestného činu označený ako „iné plnenie zo štátneho rozpočtu“ musí byť svojím charakterom a účelom obdobné dotácii alebo subvencii.

II. Konanie páchatel'a, ktorý podvodným spôsobom (uvedením iného do omylu), dosiahne vyplácanie zvýšeného služobného príjmu (resp. niektorej zložky jeho služobného príjmu), nemôže byť kvalifikované ako trestný čin subvenčného podvodu podľa § 250b ods. 1 Trestného zákona, ale ako trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 Trestného zákona.

(Rozsudok Vyššieho vojenského súdu Trenčín z 26. januára 2005,
sp. zn. 1 To-31/2004)

Vyšší vojenský súd Trenčín podľa § 258 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku zrušil rozsudok Vojenského obvodového súdu Banská Bystrica zo 16. novembra 2004, sp. zn. 1 T 19/04, v celom rozsahu a podľa § 259 ods. 3 Trestného poriadku obžalovaného čat. v zál. L. V. uznal za vinného z trestného činu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate a úradnej uzávery podľa § 176 ods. 1 Trestného zákona v súbehu s trestným činom podvodu podľa § 250 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu uložil podľa § 176 ods. 1 Trestného zákona, s použitím § 35 ods. 1 Trestného zákona, § 53 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona peňažný trest vo výmere 6 000,- Sk; podľa § 54 ods. 3 Trestného zákona stanovil náhradný trest odňatia slobody na jeden mesiac.

Z o d ô v o d n e n i a :

Napadnutým rozsudkom Vojenského obvodového súdu Banská Bystrica, sp. zn. 1 T-19/04, zo dňa 16. novembra 2004 bol obžalovaný čat. v zál. L. V. uznaný vinným z trestného činu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate a úradnej uzávery podľa § 176 ods. 1 Trestného zákona v sú-

behu s trestným činom subvenčného podvodu podľa § 250b ods. 1 Trestného zákona, pretože po tom, čo Výnos; ministra obrany Slovenskej republiky č. 57766/1998 v znení neskorších výnosov, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 370/1997 Z. z. o vojenskej službe, stanovil na výkon funkcie s plánovanou vojenskou hodnosťou čatár kvalifikačný predpoklad úplného stredného vzdelania alebo úplného stredného odborného vzdelania, dňa 8. októbra 2002 vo VÚ 7890 Sliac čat. L. V. nahlásil, že dňa 21. mája 2002 ukončil vykonaním maturitnej skúšky štúdiom na Strednej priemyselnej škole v B. a ako doklad predložil odpis falšovaného vysvedčenia o maturitnej skúške, na základe čoho mu bol v období od 1. októbra 2002 do 17. marca 2003 určený a vyplatený vyšší plat celkovo o 7 858,- Sk.

Bol za to odsúdený podľa § 250b ods. 1 Trestného zákona za použitia § 35 ods. 1 Trestného zákona, § S3 ods. I, ods. 3 Trestného zákona k peňažnému trestu vo výmere 8 000,- Sk. pričom podľa § 54 ods. 3 Trestného zákona pre prípad, že by výkon tohto trestu mohol byť úmyselne zmarený, mu súd ustanovil náhradný trest odňatia slobody na 4 mesiace.

Citovaný rozsudok súdu prvého stupňa nenadobudol právoplatnosť, pretože bol v zákonnej lehote napadnutý odvolaniami Vojenskej obvodnej prokurátorky Banská Bystrica a obžalovaného.

Vojenská obvodná prokurátorka podala odvolanie proti výroku o treste v neprospech obžalovaného. Poukázala na to, že súd prvého stupňa nedostatočne vyhodnotil stupeň spoločenskej nebezpečnosti konania obžalovaného; pretože dostatočne neprihliadol k tomu, že obžalovaný spáchal dva úmyselné trestné činy a svoju trestnú činnosť páchal po dlhšiu dobu. Navrhla napadnutý rozsudok zrušiť vo výroku o treste s tým, aby Vyšší vojenský súd rozhodol vo veci sám a uložil obžalovanému trest tak, ako to navrhovala na hlavnom pojednávaní.

Vyšší vojenský prokurátor na verejnom zasadnutí modifikoval odvolanie vojenskej obvodnej prokurátorky a navrhol, aby odvolací súd obžalovanému uložil prísnejší peňažný trest.

Z odôvodnenia odvolania obžalovaného, ktoré podal jeho obhajca, vyplýva, že odvolanie smeruje proti výroku o vine a treste. Predovšetkým poukázal na to, že obžalovaný sa nedopustil po objektívnej, ale ani po subjektívnej stránke trestného činu subvenčného podvodu podľa § 250b Trestného zákona. Obžalovaný svojim protiprávnym konaním síce získal vyšší príjem profesionálneho vojaka, avšak príjem profesionálneho vojaka nemožno považovať za iné plnenie zo štátneho rozpočtu tak, ako to predpokladá ustanovenie § 250b ods. 1 Trestného zákona. Preto navrhol napadnutý rozsudok podľa

§ 258 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na nové prejednanie a rozhodnutie.

Odvolačný súd podľa § 254 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu, ako aj správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie obžalovaného je sčasti dôvodné.

Súd prvého stupňa na hlavnom pojednávaní vykonal dôkazy, na základe ktorých bolo jednoznačne preukázané, že obžalovaný predložil svojim nadriadeným falšované vysvedčenie o maturitnej skúške, aby tak dokladová! kvalifikačné predpoklady pre výkon svojej funkcie a zároveň, aby dosiahol vyšší príjem profesionálneho vojaka.

Obžalovaný sa k svojej trestnej činnosti v plnom rozsahu doznal. Uvedol, že maturitnú skúšku nevykonal a falšované vysvedčenie o maturitnej skúške si zadovážil od neznámej osoby, za ktoré zaplatil 1 000,- Sk. Z výpovede svedka pplk. Ing. J. D. vyplynulo, že tento s obžalovaným vykonal personálny pohovor, pričom obžalovaný E. V. bol oboznámený s kvalifikačnými predpokladmi na výkon jeho funkcie. Svedok Ing. J. L., riaditeľ Strednej priemyselnej školy v B. potvrdil, že obžalovaný E. V. nebol nikdy študentom tejto školy, a preto ani nemohol vykonať maturitnú skúšku. Aj z listinných dôkazov, ktoré boli zadovážené v prípravnom konaní a vykonané na hlavnom pojednávaní, vyplynulo, že obžalovaný E. V. nebol v zozname žiakov - maturantov SPŠ v B. v roku 2001/2002 a že podpisy na maturitnom vysvedčení sú falšované.

Na základe týchto skutočností sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že skutok sa stal tak, ako je uvedený vo výroku rozsudku a že ho spáchal obžalovaný.

Nebolo pochybností o tom, že obžalovaný predložil svojmu vojenskému útvaru falšované maturitné vysvedčenie ako pravé. Naplnil tak skutkovú podstatu trestného činu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate a úradnej uzávery podľa § 176 ods. 1 Trestného zákona. V tomto smere sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvého stupňa.

Na druhej strane odvolací súd sa nestotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že obžalovaný naplnil aj skutkovú podstatu trestného činu subvenčného podvodu podľa § 250b ods. 1 Trestného zákona. Tohto trestného činu sa páchatel dopustil vtedy, ak vyláka od iného dotáciu, subvenciu, príspevok alebo iné plnenie zo štátneho rozpočtu, rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, rozpočtu štátneho fondu alebo rozpočtu obce, ktorých poskytnutie alebo použitie je podľa zákona alebo iného právneho predpisu viazané na podmienky, ktoré nespĺňa a to tým, že ho uvedie do omylu v otázke ich splnenia. Súd pr-

vého stupňa dospel k právnomu názoru, že obžalovaný L. V. v danom prípade tým, že predložil falšované maturitné vysvedčenie, na základe čoho mu bol zvýšený služobný plat, podvodným konaním vylákal od štátu, teda „z iného plnenia štátneho rozpočtu“ finančný prospech. Súd prvého stupňa bol toho názoru, že služobný príjem profesionálneho vojaka možno považovať za „iné plnenie zo štátneho rozpočtu“.

S týmto právnym názorom súdu prvého stupňa sa odvolací súd nestotožnil predovšetkým z nasledujúcich dôvodov. Subvenčného podvodu podľa § 250b Trestného zákona sa môže páchatel dopustiť vtedy, ak vyláka od iného dotáciu, subvenciu, príspevok alebo iné plnenie zo štátneho rozpočtu. Z dispozície právnej normy ustanovenia § 250b Trestného zákona vyplýva, že dotáciou sa rozumie prídela peňažných prostriedkov zo štátneho, či miestneho rozpočtu, ktoré sú poskytované najmä na úhradu verejnoprospešných činností. Toto sa využíva napr. v poľnohospodárstve, ktoré trpí nadprodukciou a bez dotácií by značná časť pôdy ležala ladom, a tým by poľnohospodárstvo prestalo plniť svoju krajinotvornú funkciu. Vo všeobecnom zmysle slova dotácia je akékoľvek pridelenie finančných prostriedkov. Z ekonomického a finančného hľadiska je dotácia príspevok podnikom, inštitúciám alebo miestnym správnym orgánom na vyrovnanie finančnej rovnováhy, podporu ekonomických, najmä investičných aktivít, udržanie, či oživenie ich činností, atď. bez určenia účelu použitia. Subvenciou možno rozumieť formu prídela finančných prostriedkov zo štátneho ra/počtu na pokrytie plánovaných potrieb, u ktorých je presne určený účel použitia. To je podstatný rozdiel medzi dotáciou a subvenciou. Subvencie sa poskytujú napr. ako úhrada za dodržiavanie určitých opatrení, ktoré pôdni tí atefom ukladá štát. Môžu predstavovať formu podpory určitéj výroby, na ktorej má štát záujem a ktorej náklady sú vyššie ako realizačné- ceny alebo vývozu domácich výrobkov. Teda subvencie sa poskytujú predovšetkým na výrobky a služby.

Podľa názoru odvolacieho súdu subvenčného podvodu v zmysle ustanovenia § 250b Trestného zákona sa teda môže dopustiť ten, kto vyláka od iného dotáciu alebo subvenciu, príspevok alebo iné plnenie zo štátneho rozpočtu za predpokladu, že podmienky na takéto zákonné plnenie neboli splnené. Pritom príspevok, resp. iné plnenie *m* štátneho rozpočtu, tak ako to predpokladá dispozícia právnej normy § 250b Trestného zákona, musia byť svojím charakterom a účelom obdobné dotácii alebo subvencii. Podmienky pre priznanie príspevku alebo iného plnenia zo štátneho rozpočtu budú musieť vyplývať zo všeobecného právneho nariadenia.

V prejednávanej trestnej veci obžalovaný L. V. svojím podvodným konaním získal zvýšenie služobného príjmu profesionálneho vojaka. Pritom slu-

žobný príjem v zmysle zákona č. 380/1997 Z. z. o finančných náležitostiach vojakov je zložený z viacerých položiek. Podstatnú a základnú časť príjmu profesionálneho vojaka tvorí funkčný plat. Z tohto zákona vyplýva, že funkčný plat profesionálnym vojakom sa vypláca za výkon funkcie, resp. za prácu odvedenú v prospech Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Rozdiel medzi dotáciou, resp. subvenciou a služobným príjmom profesionálneho vojaka je markantný. Dotácie a subvencie sa pridelujú zo štátneho rozpočtu právnickým alebo fyzickým osobám za určitým účelom, avšak služobný príjem profesionálneho vojaka je za výkon funkcie alebo prácu v prospech Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Z tohto dôvodu služobný príjem profesionálneho vojaka nemožno považovať za iné plnenie zo štátneho rozpočtu tak, ako to predpokladá ustanovenie § 250b Trestného zákona, pretože svojím charakterom nespĺňa ani základné kritériá pre dotáciu alebo subvenciu, ale je to odmena za výkon funkcie, resp. práce v prospech Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Z takto rozvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že obžalovaný E. V. tým, že svojich nadriadených uviedol do omylu a seba obohatil na úkor štátneho majetku v čase, keď nadriadeným predložil falšované maturitné vysvedčenie, vedel o tom, že na základe tejto skutočnosti mu bude zvýšený aj funkčný plat. Aj napriek tomu, že takto konal predovšetkým preto, aby si zachoval služobný pomer v armáde, bol uzrozmeneý aj s tým, že sa mu služobný príjem zvýši. Toto vyplýva zo záveru personálneho pohovoru, ktorý absolvoval, pričom samotný obžalovaný aj na hlavnom pojednávaní potvrdil, že vedel o tom, že po predložení maturitného vysvedčenia sa mu zvýši plat. Teda bol uzrozmeneý aj s tou skutočnosťou, že bude poberať neoprávnene zvýšený plat. Preto naplnil všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 Trestného zákona ako po subjektívnej, ale aj objektívnej stránke. Za obdobie od 1. októbra 2002 do 17. marca 2003 neoprávnene mu bol vyplateneý vyšší plat o sumu 7 858,- Sk, čo presahovalo škodu nie nepatrnú.

Pri ukladaní trestu odvolací súd vyhodnotil stupeň spoločenskej nebezpečnosti konania obžalovaného, osobu obžalovaného a možnosti jeho nápravy. Spoločenská nebezpečnosť protiprávneho konania obžalovaného spočíva v tom, že narušil záujem spoločnosti, aby neboli pravé verejné listiny zamieňané za falzifikáty a taktiež záujem spoločnosti na ochrane majetku. Počas výkonu profesionálnej služby bol obžalovaný hodnoteneý kladne. Bol jedenkrát disciplinárne odmeneneý, potrestaneý nebol. V minulosti taktiež súdne trestaneý nebol. Poľahčovalo mu, že pred spáchaním trestnej činnosti žil riadnym životom, k svojej trestnej činnosti sa v celom rozsahu doznal a túto oľutoval. Priťažovalo mu iba to, že spáchal dva trestné činy.

Na základe týchto skutočností Vyšší vojenský súd dospel k záveru, že na nápravu a prevýchovu obžalovaného bude postačujúce pôsobiť samostatným peňažným trestom vo výmere 6 000,- Sk spolu s náhradným trestom odňatia slobody na jeden mesiac.

Z takto rozvedených dôvodov nepovažoval odvolací súd odvolanie vojenskej prokurátorky za dôvodné, pričom samotné dôvody sú vyššie uvedené.

24. ROZHODNUTIE

I. Páchateľom pokračovacieho trestného činu môže byť iba priamy páchatel' alebo spolupáchateľ, ale nie účastník na trestnom čine, lebo pri účastníctve naplnil organizátor, návodca alebo pomocník [§ 10 ods. 1 písm. a), b), c) Trestného zákona] inú skutkovú podstatu trestného činu. Preto len priamy páchatel' sa môže dopustiť ďalšieho čiastkového skutku (totožného) pokračovacieho trestného činu vyjadreného z hmotno-právneho hľadiska, okrem naplnenia rovnakej skutkovej podstaty a rovnakého alebo podobného spôsobu vykonania skutku, aj jednotným zámerom páchatel'a a blízkou súvislosťou časovou a v predmete útoku (subjektívna a objektívna súvislosť).

Zo zásady akcesority účastníctva vyplýva, že účastníctvo podľa § 10 ods. 1 Trestného zákona na trestných činoch rôznych páchatel'ov nie je možné posúdiť ako jeden pokračovací trestný čin účastníctva, hoci by inak boli pre posúdenie všetkých takých útokov splnené podmienky uvedené v § 89 ods. 19 Trestného zákona.

II. Zadržiavanie motorového vozidla, ktoré iný získal do dispozíciej moci jeho odtiahnutím v rozpore s podmienkami uvedenými v § 40 zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov, je svojvoľným konaním v zmysle § 151s ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak táto osoba vedela, že odtiahnutie bolo v rozpore s vyššie uvedenými podmienkami.

Následné podmieňovanie vydania takého motorového vozidla majiteľovi zaplatením ceny za odtiahnutie alebo notársky overeným uznaním dlhu alebo zložením zábezpeky, je zásahom do slobody rozhodovania formou zneužívania tiesne alebo závislosti iného, a preto také konanie naplňa znaky objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu útlatku podľa § 237 ods. 1 Trestného zákona.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 1. decembra 2004,
sp. zn. 5 Tz 28/2004)

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor Slovenskej republiky proti

právoplatným uzneseniam vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ v Trnave z 5. marca 2004, sp. zn. OUJP-680/20-2003/HB-8, resp. HB-10, vyslovil, že napadnutými uzneseniami a konaním, ktoré im predchádzalo, bol porušený zákon v ustanoveniach § 2 ods. 5, § 172 ods. 1 písm. d), resp. b) Trestného poriadku a v § 89 ods. 19 a § 237 <ids. 1 Trestného zákona v prospech nbvineného J. G., resp. v prospech obvineného P. D.

Obe napadnuté uznesenia, vrátane ďalších rozhodnutí obsahovo na zrušené uznesenia nadväzujúce, zrušil a vyšetrovateľovi Okresného riaditeľstva PZ v Trnave, úradu justičnej a kriminálnej polície prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Z o d ô v o d n e n i a ¹

Uzneseniami z 5. marca 2004, č. k. OUJP-680/20-2003/HB-8.10, vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Trnave, úradu justičnej a kriminálnej polície zastavil trestné stíhania podľa § 172 ods. 1 písm. d) a § 11 ods. 1 písm. e) [nesprávne citoval písm. o] Trestného poriadku obvineného J. G. pre účastníctvo na trestnom čine útlaku podľa § 10 ods. 1 písm. a), § 237 Trestného zákona a podľa § 172 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku obvineného P. D. pre trestný čin útlaku podľa § 237 Trestného zákona, ktorých sa mali dopustiť v podstate na tom skutkovom základe, že obvinený J. G. ako konateľ obchodnej spoločnosti A., s. r. o., so sídlom v B. vypracoval a podpísal Smernicu pre činnosť odťahovacej služby s účinnosťou od 1. augusta 2001, v súlade s obsahom ktorej zamestnanci odťahovacej služby J. B. a M. T. 5. októbra 2001 po tom, ako v čase asi o 9.00 hodine JUDr. P. Sch. zaparkoval osobné motorové vozidlo výrobného označenia Škoda - Octavia 1,9 TDI, EČ:BA-777 EC, na parkovisku pred Ústavom na výkon trestu odňatia slobody a ústavom na výkon väzby (ÚVTOS a UW) v L., na ulici Gučmanovej, nerešpektujúc dopravné značenie, vykonali na základe nariadenia konkrétneho príslušníka Zboru väzenskej a justičnej stráže (ZVJS) SR odtiahnutie vozidla do ústavom vyhradeného priestoru, pričom obvinený P. D. ako službukonajúci dispečer odťahovacej služby obchodnej spoločnosti odmietol, v súlade s obsahom Smernice pre činnosť odťahovacej služby, vydať odtiahnuté osobné motorové vozidlo jeho vlastníčkovi JUDr. P. Sch. a jeho vydanie podmieňoval zaplatením finančných prostriedkov v sume 1 600,- Sk za nútené odtiahnutie alebo notársky overeným uznaním dlhu alebo zložením zábezpeky v cene odtiahnutia v prospech obchodnej spoločnosti, čím nútil JUDr. P. Sch., zneužívajúc jeho tiešeň, aby niečo konal.

Vyšetrovateľ odôvodnil zastavujúce rozhodnutie u obvineného J. G. v zásade tým, že pre skutok zo 16. mája 2000 právne kvalifikovaný ako trestný čin útlaku podľa § 237 Trestného zákona, ktorý mal byť spáchaný priamym páchatelom - M. M. a ním ako účastníkom vo forme organizátora podľa § 10 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, boli obaja 4. decembra 2003 v trestnej veci Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 5 T 92/02, právoplatne oslobodení spod obžaloby. Tieto skutočnosti boli základom pre úvahu v tom smere, že skutkové deje zo 16. mája 2000 a z 5. októbra 2001, sú čiastkovými útokmi pokračovacieho trestného činu útlaku podľa § 237 Trestného zákona, spáchaného obvineným J. G. ako účastníkom vo forme organizátora podľa § 10 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Konkrétni zamestnanci odľahovacej služby totiž postupovali pri vydávaní odtiahnutých vozidiel ich oprávneným užívateľom podľa obsahovo i dentickej smernice vypracovanej a podpísanej obvineným J. G., a to v celom časovom období medzi skutkovými dejmi. Oslobodzujúci rozsudok o čiastkovom útoku pokračovacieho trestného činu zo 16. mája 2000 vytvára prekážku veci už rozhodnutej, brániacu v ďalšom trestnom stíhaní obvineného J. G. pre ten istý skutok.

Zastavujúce uznesenie i u obvineného P. D. vyšetrovateľ oprel o právoplatné oslobodenie obvineného J. G. v trestnej veci Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 5 T 92/02, s tým, že obvinený P. D. pracovne zaradený do rovnakej funkcie ako M. M., postupoval pri vydávaní odtiahnutých vozidiel ich oprávneným užívateľom za rovnakých podmienok a podľa obsahovo totožnej smernice vypracovanej a podpísanej obvineným J. G. Pokiaľ bol M. M. oslobodený, ani konanie obvineného P. D. nie je trestným činom a nebol ani dôvod na postúpenie veci.

Napadnuté uznesenia nadobudli právoplatnosť 30. marca 2004.

V lehote stanovenej v § 272 Trestného poriadku generálny prokurátor Slovenskej republiky na základe § 266 ods. 1 Trestného poriadku proti citovaným uzneseniam podal sťažnosť pre porušenie zákona. Poukázal na to, že orgány prípravného konania nezaobstarali a nevykonali v procese objasňovania všetky dostupné a potrebné dôkazné prostriedky, z ktorých by boli získané dôkazy determinujúce náležité zistenie skutkového stavu veci. Povinnosťou vyšetrovateľa aj policajného orgánu je zisťovať skutkový stav veci v takom rozsahu a kvalite, aby poskytoval dostatok potrebných poznatkov pre objektívne, stavu veci a zákonu zodpovedajúce rozhodnutie. Skutok tvoriaci predmet trestného stíhania treba dokázať tak, aby nevyvolával dôvodné, resp. rozumné pochybnosti. Za tým účelom navrhol opakovať výsluch obvinených J. G. a P. D., poškodeného JUDr. P. Sch., svedkov

J. T., PaedDr. T. Š., Mgr. V. M., J. B., M. T. Považoval za potrebné vykonať i dôkazy, na ktoré podrobne v odôvodnení podanej sťažnosti poukázal, najmä výsluchom ďalších svedkov a zabezpečenia konkrétnych listinných dôkazov. Na vydanie uznesenia o zastavení trestného stíhania obvineného J. G., neboli splnené všetky zákonom stanovené podmienky totožnosti osoby a totožnosti skutku. Páchateľom pokračovacieho trestného činu môže byť len priamy páchatel', nie účastník na trestnom čine, a teda len tento priamy páchatel' a môže dopustiť totožného skutku vyjadreného, z hmotno-právneho hľadiska, aj jeho jednotou. Z tohto dôvodu protiprávne konanie podriadené pod formy účastníctva nemôže byť zároveň obligatórnou časťou objektívnej stránky pokračovacieho trestného činu. Na vydanie uznesenia o zastavení trestného stíhania obvineného P. D. založeného na objektívnej neprítomnosti zákonných znakov trestného činu útlatku podľa § 237 Trestného zákona neboli splnené zákonné podmienky. Relevantné z hľadiska trestno-právneho posúdenia konania fyzických osôb v danej veci je až postup a konanie zamestnancov podnikateľského subjektu, vykonávajúcich odtiahnutie vozidla, pri jeho vydaní vlastníčkovi alebo inej osobe oprávnenej ho užívať.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že napadnutými uzneseniami bol porušený zákon, v ustanoveniach S 2 ods. 5, 6 5? 172 ods. 1 písm. d), § 11 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku a § 89 ods. 19, § 237 Trestného zákona v prospech obvineného J. G. a v ustanoveniach § 2 ods. 5, 6 § 172 ods. 1 písm. b), Trestného poriadku a § 237 Trestného zákona v prospech obvineného P. D., aby tieto uznesenia zrušil a vyšetrovateľovi prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Obvinený J. G. na verejnom zasadnutí konanom na najvyššom súde prostredníctvom svojho obhajcu uviedol, že jeho trestné stíhanie je neprípustné, lebo ide o pokračovad trestný čin, z ktorého už bol právoplatne oslobodený. Navrhol sťažnosť pre porušenie zákona zamietnuť ako nedôvodnú, í ťbvený P. D. sa verejného nasadnutia nezúčastnil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 267 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal správnosť všetkých výrokov napadnutých rozhodnutí, ako i konanie, ktoré im predchádzalo a zistil, že podaná sťažnosť pre porušenie zákona je dôvodná.

Podľa § 2 ods. 5 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol náležite /istený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. S rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho pro-

spech a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy nečakajúc na návrhy strán. Priznanie obvineného nezbatimuje orgány činné v trestnom konaní povinnosti preskúmať všetky okolnosti prípadu.

Podľa § 172 ods. 1 písm. b), d) Trestného poriadku vyšetrovateľ a v skrátenom vyšetrovaní prokurátor zastaví trestné stíhanie, ak

- a) nie je tento skutok trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci,
- b) je trestné stíhanie neprípustné (§11 ods. 1).

Vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Trnave, úradu justičnej a kriminálnej polície v procese rozhodovania podľa citovaných zákonných ustanovení dôsledne nepostupoval. Napadnutými uzneseniami predčasne rozhodol na podklade skutkového stavu veci, ktorý ešte nebol zistený „náležite“, ani v rozsahu nevyhnutnom pre jeho zákonné a spravodlivé rozhodnutie.

V súlade so sťažnosťou pre porušenie zákona treba konštatovať, že vykonanie dôkazných prostriedkov vo forme opakovania výsluchov obvinených J. G. a P. D. je dôležité z hľadiska objasnenia okolností objektívnej povahy, pokiaľ ide o spôsob vykonania činu, podmienky, za ktorých bol čin spáchaný i okolnosti, ktoré uľahčili jeho spáchanie. Záver o forme subjektívnej stránky trestného činu vyžaduje objasnenie okolnosti personálneho charakteru, vymedzených psychologickými prejavmi páchatela vo forme motivácie, cieľa, interpersonálnych vzťahov, správania sa pred i po čine. Obsah výpovedí obvinených zatiaľ neumožňuje jednoznačným spôsobom konkretizovať a identifikovať okolnosti subjektívnej povahy, ktoré by tvorili obsahový a logický základ pre skutkové zistenia.

Predmetom ich výsluchov musí byť i preukázanie rozsahu, v akom boli zamestnanci prevádzky Mestskej odťahovacej služby v P. usmerňovaní v prípade neuznania dôvodnosti odtiahnutia osobného motorového vozidla jeho oprávneným užívateľom a ani s tým spojeného záväzku. Ako sa realizovalo, resp. malo realizovať zabezpečenie splatnosti pohľadávky vo vzťahu k podmienke vydania odtiahnutého vozidla v takto predpokladanej situácii. Výsluch obvineného J. G. je nutné navyše zamerať aj na vysvetlenie dôvodu, na základe ktorého uskutočnil zmenu dikcie ustanovenia bodu č. 6 v Prílohe č. 4 Smernice pre činnosť odťahovacej služby, účinnnej od 1. januára 2001 do 1. augusta 2001, resp. v tomto smere aj len ústnu zmenu účinnú od 1. augusta 2001. Výsluch obvineného P. D. sa musí týkať i zistenia časového obdobia, miesta, formy, rozsahu a subjektu, ktorým bol oboznámený so Smernicami pre činnosť odťahovacej služby účinnými od 1. januára 2001, resp. od 1. augusta 2001 a pokynmi súvisiacimi s touto činnosťou. Akým spôsobom a v akom rozsahu sa viedla evidencia oboznámenia sa

s internými právnymi aktmi zamestnávateľa, či sa v tejto spojitosti vyhotovoval osobitný písomný záznam o rozsahu oboznámenia sa a týmito aktmi, alebo iba písomný záznam ako súčasť jeho pracovnej zmluvy. Aká bola kontrola stavu vedomosti a dodržiavania spomínaných Smerníc pre činnosť odťahovacej služby a súvisiacich pokynov zamestnávateľom.

Opakovanie výsluchov poškodeného JUDr. P. Sch., svedkov J. T., Paed. T. Š., Mgr. V. M., J. B. a M. T. je opodstatnené a podmienené kvalitatívne inou procesnou situáciou vzniknutou v pri právnom konaní od 24. apríla 2003, kedy boli vznesené obvinenia I\ D, pre trestný čin útlaku podľa S 237 Trestného zákona a J. G. ako účastníkovi vo forme organizátora podľa S 10 ods. 1 pism. a) Trestného zákona na tomto trestnom čine. Výsluchy týchto subjektov musia byť vykonané. •/, hľadiska rozsahu poučenia pred začatím výsluchu v súlade s ustanoveniami § 100 a § 101 ods. 1, 2 Trestného poriadku, a zároveň Lreba aplikovať ústavné právo obvinených na obhajobu samostatne alebo prostredníctvom obhajcov.

V rámci opätovných výpovedí svedkov J. B. a M. T. musí byť objasnené aj časové obdobie, miesto, forma, rozsah a subjekt, ktorým boli oboznámení so Smernicami pre činnosť odťahovacej služby účinnými od 1. januára 2001, resp. od 1. augusta 2001 a pokynmi súvisiacimi s touto činnosťou. Akým spôsobom a v akom rozsahu sa viedla evidencia oboznamovania sa s internými právnymi aktmi zamestnávateľa, či sa v tomto smere vyhotovoval osobitný písomný záznam o rozsahu oboznámenia sa s týmito aktmi, alebo iba písomný záznam ako súčasť ich pracovných zmlúv. Aká bola zo strany zamestnávateľa kontrola vedomostnej úrovne a dodržiavania spomínaných Smerníc pre činnosť odťahovacej služby a súvisiacich pokynov.

Opakované vypočutie svedka Mgr. V. M., príslušníka ZVJS SR, služobne zaradeného v ÚVTOS a ÚVV L., treba zamerať aj na zistenie časového obdobia, miesta, formy, rozsahu a subjektu, ktorým bol oboznámený s plnením Dohody o spolupráci uzatvorenej 24. septembra 2001 medzi ústavom v zastúpení riaditeľa plk. JUDr. M. G. a obchodnou spoločnosťou A., s. r. o., v zastúpení konateľa, obvineného J. G. Aký bol spôsob evidencie oboznámenia sa s touto dohodou, či sa vyhotovoval osobitný písomný záznam o rozsahu oboznámenia. Aká bola kontrola stavu vedomosti a dodržiavania ustanovení dohody služobne nadriadenými príslušníkmi ZVJS SR. Ako bol usmernený na posudzovanie situácie vzniknutej v súvislosti s motorovým vozidlom odstaveným vodičom v bezprostrednej blízkosti ústavu v spojitosti s aplikáciou ustanovenia § 20 zákona č. 4/2001 Z. z. a § 40 zákona č. 315/1996 Z. z.

V procese dokazovania treba vypočúť i svedka JUDr. Š. Z., vedúceho strediska Mestskej odťahovacej služby v P., predmetom výsluchu ktorého musí byť objasňovanie najmä rozsahu, v akom boli zamestnanci jeho strediska usmerňovaní v prípade vzniku situácie neuznania zákonnosti odťahnutia osobného motorového vozidla jeho oprávneným užívateľom a ani s tým spojeného záväzku. Ďalej ho treba vypočúť na formu, akou sa malo realizovať, resp. sa realizovalo zabezpečenie splatnosti pohľadávky za vydanie odťahnutého vozidla v takto predpokladanej situácii. Svedok by sa mal vyjadriť i k časovému obdobiu, miestu, forme, rozsahu a subjektu, ktorým bol oboznámený so Smernicami pre činnosť odťahovacej služby účinnými od 1. januára 2001, resp. od 1. augusta 2001 a súvisiacimi pokynmi s touto činnosťou, spôsobu evidovania a rozsahu tejto inštruktáže s internými právnymi aktmi zamestnávateľa. Či sa vyhotovoval osobitný písomný záznam o rozsahu oboznámenia sa s týmito aktmi, alebo iba písomný záznam ako súčasť jeho pracovnej zmluvy. Ako kontroloval zamestnávateľ stav vedomostnej úrovne a dodržiavanie ustanovení Smerníc pre činnosť odťahovacej služby účinných od 1. januára 2001, resp. od 1. augusta 2001 a pokynov súvisiacich s touto činnosťou,

Z hľadiska úplnosti dokazovania predmetom výsluchov konkrétne stožňených príslušníkov PZ SR služobne zaradených na Obvodnom oddelení PZ v L., vykonávajúcich právomoc na mieste dopravného priestupku, ktorého sa mal dopustiť JUDr. P. Sch. 5. októbra 2001, ako vodič motorového vozidla, EČ: BA 777-CC, musí byť objasnenie ich postupu na mieste priestupku tiež z pohľadu vydania rozhodnutia o odstránení vozidla v zmysle ustanovenia § 40 zákona č. 315/1996 Z. z. a spôsobu vybavenia priestupku. Potreba vykonania týchto dôkazných prostriedkov je podmienená výlučne objektívnou existenciou záznamu v priestupkovej evidencii Obvodného oddelenia PZ SR v L. v roku 2001. Písomná správa vyhotovená 8. októbra 2002 a signovaná riaditeľom obvodného oddelenia (č. 1. 72) je pre dôkazné účely danej trestnej veci, s prihliadnutím na jej obsahové náležitosti vzťahujúce sa na inú trestnú vec a iný skutok, nepostačujúca.

Z „Plánu dopravného značenia na mieste činu“ (č. I. 60), ktorý neobsahuje geografickú, ani geometrickú mierku, je zatiaľ zrejme len pravdepodobné miesto odstavenia vozidla vodičom JUDr. P. Sch. Toto miesto sa pritom mohlo reálne nachádzať aj za križovatkou [§ 2 písm. s) zákona č. 315/1996 Z. z., kde končí zákaz vyplývajúci zo zvislej dopravnej značky, § 5 ods. 12 vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 90/1997 Z. z.], teda na mieste komunikácie, ktoré by už nebolo regulované zvislou zákazovou značkou a nebolo by predmetom právomoci príslušníka ZVJS SR, služobne zara-

deného v ÚVTOS a ÚW L., predpokladanej v ustanovení § 20 zákona č. 4/2001 Z. z.

Predmetom ohliadky musí preto byť presné určenie miesta odstavenia vozidla, EČ: BA 777-CC, poškodeným JUDr. P. Sch. 5. októbra 2001, nachádzajúceho sa na miestnej komunikácii, na ulici Gučmanovej, pred spomínaným ústavom. O priebehu a výsledkoch tohto dôkazného prostriedku je potrebné vyhotoviť orientačnú a prehľadnú fotografickú dokumentáciu a plán miesta činu obsahujúci geografickú a geometrickú mierku.

V posudzovanej veci je nevyhnutné do spisu zabezpečiť i s prípadom súvisiace písomné dokumenty. Právoplatné rozhodnutie Okresného súdu Bratislava V vo veci žalobcu, obchodnej spoločnosti A., s. r. o., proti žalovanému JUDr. P. Sch. o zaplatenie finančných prostriedkov v sume 1 600,- Sk., vrátane úrokov z omeškania a trov konania, ako nákladov za odtiahnutie vozidla 5. októbra 2001, zápisnicu z rokovania valného zhromaždenia obchodnej spoločnosti A., s. r. o., na ktorom spoločníci rozhodli o schválení Smerníc pre činnosť odťahovacej služby s účinnosťou od 1. januára 2001, resp. od 1. augusta 2001, zmluvu uzatvorenú medzi obchodnou spoločnosťou A., s. r. o., v zastúpení konateľa a mestom L., ako správcom miestnych komunikácií a účelových komunikácií, v zastúpení primátora, o obsahu a rozsahu poskytovania odťahovacích služieb obchodnou spoločnosťou, zmluvu uzatvorenú medzi obchodnou spoločnosťou A., s. r. o., v zastúpení konateľa a Krajským riaditeľstvom PZ SR v T., eventuálne Okresným riaditeľstvom PZ SR v T. *n* súčinnosti pri vykonávaní odťahovacích služieb obchodnou spoločnosťou, koncesnú listinu vydanú príslušným orgánom verejnej správy 10. septembra 1997 v prospech obchodnej spoločnosti A., s. r. o., na vykonávanie koncesovanej živnosti - nákladná cestná doprava - odťahovacia služba, „Podpisový hárok o potvrdení a oboznámení sa so smernicou“, tvoriaci obsah Smernice pre činnosť odťahovacej služby ako šiesty bod, „Pokyny pre odovzdanie vozidla odstráneného na pokyn správcu komunikácie alebo policajta PZ“, pracovnú zmluvu uzatvorenú medzi obchodnou spoločnosťou ASTER, s. r. o., v zastúpení konateľa a obvineným P. D.

Až doplnenie dokazovania v naznačenom rozsahu vyšetrovateľom v rámci prípravného konania bude korešpondovať už citovanej zásade trestného konania a zároveň, takto získaný skutkový stav veci môže byť základom pre ustálenie iných skutkových zistení ohľadne merita trestnej veci.

Po doplnení dokazovania, v smeroch konkretizovaných vyššie, bude potrebné zistiť, či po objektívnej a subjektívnej stránke obvinený P. D. svojim

konaním naplnil všetky zákonné znaky trestného činu útlaku podľa § 237 Trestného zákona a obvinený J. G. ako účastník vo forme organizátora podľa § 10 ods. 1 písm. a) Trestného zákona na tomto trestnom čine.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku trestné stíhanie nemožno začať a ak bolo už začaté, nemožno v ňom pokračovať a musí byť zastavené proti tomu, proti komu sa skoršie stíhanie pre ten istý skutok skončilo právoplatným rozsudkom súdu alebo bolo právoplatne zastavené, ak rozhodnutie nebolo v predpísanom konaní zrušené.

Pokračovaním v trestnom čine alebo pokračovacím trestným činom sa, v zmysle ustanovenia § 89 ods. 19 Trestného zákona, rozumie také konanie, ktorého jednotlivé čiastkové útoky vedené jednotným zámerom napĺňajú skutkovú podstatu rovnakého trestného činu, sú spojené rovnakým alebo podobným spôsobom vykonania a blízkou súvislosťou v čase a predmete útoku.

Obsah citovaného ustanovenia pri hodnotení čiastkových útokov ako jedného pokračovacieho trestného činu predpokladá súčasnú prítomnosť subjektívnych a objektívnych súvislostí a rovnaký alebo podobný modus operandi, tvoriaci objektívnu stránku rovnakého trestného činu.

Takéto trestno-právne relevantné správanie môže zo subjektívneho hľadiska, vzhľadom na obsahové vymedzenie pojmu „páchateľ trestného činu“ (ten, kto trestný čin spáchal sám - § 9 ods. 1 Trestného zákona) vykonať len priamy páchateľ alebo spolupáchateľ (§ 9 ods. 2 Trestného zákona).

Protiprávne konanie účastníka v rôznej forme (organizátora, návodcu alebo pomocníka) je zákonom predpokladané v úmyselnom zosnovaní, riadení, vyvolaní alebo uľahčení trestného činu (v štádiách dokonania alebo pokusu) spáchaného výlučne priamym páchateľom, teda konanie účastníka nie je, v zmysle zásady akcesority, obligatórnou časťou objektívnej stránky trestného činu spáchaného priamym páchateľom.

Páchateľom pokračovacieho trestného činu môže byť len priamy páchateľ, eventuálne spolupáchateľ, nie účastník na trestnom čine, a teda len tento priamy páchateľ sa môže dopustiť totožného skutku vyjadreného, z hmotno-právneho hľadiska, aj jeho jednotou (napríklad totožný skutok obsahuje zákonné znaky pokračovacieho trestného činu).

Predpokladom akcesority je trvanie dvoch právnych vzťahov: vzťahu hlavného ako určujúceho a akcesorického, ktorý sleduje osudy vzťahu hlav-

neho. Akcesorický právny vzťah pristupuje k hlavnému a na hlavný vzťah je existenčne viazaný. Dôsledkom akcesority je obvykle zánik akcesorického vzťahu v prípade zániku vzťahu hlavného.

Účastníctvo podľa § 10 ods. 1 Trestného zákona na trestných činoch rôznych páchatel'ov nie je možné preto posúdiť ako jeden pokračovací trestný čin účastníctva, hoci by inak boli splnené podmienky pre takéto posúdenie uvedené v ustanovení § 89 ods. 19 Trestného zákona. V ustanovení § 10 ods. 1 Trestného zákona je totiž vyslovená zásada akcesority účastníctva, teda závislosti vzťahu akcesorického na vzťahu inom, čiže závislosti niektorej z foriem účastníctva a ich trestnosti na trestnom čine priameho páchatel'ä.

Za toho stavu právne úvahy vyšetrovateľa v zastavujúcom uznesení, týkajúcom sa obvineného J. G., sú nesprávne. Išlo by totiž o vytvorenie prekážky „res iudicatae“, čiže právoplatne uplatnená trestná zodpovednosť vo vzťahu k jednému priamemu páchatel'ovi by automaticky za tejto situácie znamenala beztrestnosť tohto organizátora za organizátorstvo k inému a ďalším priamym páchatel'om.

Z tohto dôvodu protiprávne konanie, i keď subsumované pod formy účastníctva, nemôže byť zároveň obligatórnou časťou objektívnej stránky pokračovacieho trestného činu (jeho čiastkového útoku).

V posudzovanej trestnej veci mal byť priamym páchatel'om trestného činu útlaku podľa § 237 Trestného zákona, a teda totožnou osobou (v zmysle procesnoprávneho), výlučne obvinený P. D.

Priamym páchatel'om v trestnej veci Okresného súdu Bratislava II., sp. zn. 5 T 92/02, mal byť M. M.

M. M. sa mal trestného činu dopustiť 16. mája 2000 a obvinený P. D. 5. októbra 2001.

Obvinený J. G., vo vzťahu ku konaniu M. M. a tiež vo vzťahu ku konaniu obvineného K. D., mal byť len účastníkom vo forme organizátora podľa ustanovenia § 10 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Organizátorom ako účastníkom na dokonanom trestnom čine alebo jeho pokuse je ten, kto úmyselne zosnoval alebo riadil spáchanie trestného činu inou osobou ako priamym páchatel'om alebo spolupáchatel'ami.

K nezákonnosti zastavujúceho uznesenia u obvineného J. G. treba uviesť i to, že ustanovenie § 89 ods. 20 Trestného zákona (platného a účinného v čase činu) upravuje pokračovanie v konaní obvineným (pre ktoré konanie

je trestne stíhaný) aj po vznesení obvinenia, teda prípady jednoty skutku (vo forme pokračovacieho, trvacieho a hromadného trestného činu) a nie pokračovanie v účastníctve ako trestnej súčinnosti.

Účasť obvinených J. G. a P. D. na spáchaní totožného skutku (len jedného) subsumovaného pod zákonné znaky jedného konkrétneho trestného činu, je vzájomne podmienená zásadou akcesority účastníctva.

Zásada akcesority účastníctva sa pritom nedotýka jeho trestnosti, ak sú na strane priameho páchatela trestného činu dôvody jeho beztrestnosti alebo nestíhateľnosti (predpokladané v ustanoveniach § 8 ods. 3, § 66, § 67 Trestného zákona, alebo pokiaľ ide o exteritorialitu a s ňou súvisiacu procesnoprávnu exempciu podľa § 10 Trestného poriadku, alebo „res iudicatae“ majúcu procesnoprávnu relevanciu a dôsledky).

Na podklade uvedeného je nepochybné, že aplikácia dôvodov predpokladaných v ustanoveniach § 172 ods. 1 písm. d), § 11 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku v zastavujúcom uznesení vo vzťahu k obvinenému J. G. nie je opodstatnená.

Vyšetrovateľ na zastavenie trestného stíhania obvineného P. D. nemal v skutkových okolnostiach zákonom predpokladané podmienky založené na objektívnej neprítomnosti zákonných znakov konkrétneho trestného činu.

Trestného činu útlaku podľa § 237 Trestného zákona sa dopustí ten, kto iného núti, zneužívajúc jeho tieseň alebo závislosť, aby niečo konal, opomenul alebo trpel.

Subjektom trestného činu útlaku podľa § 237 Trestného zákona môže byť každá fyzická osoba.

Subjektívnou stránkou tohto trestného činu je zavinenie vo forme úmyslu (§ 3 ods. 3, § 4 Trestného zákona).

Objektívna stránka trestného činu je určovaná existenciou protiprávneho konania, ktoré spočíva v nútení (nie donútení - donútenie je dôsledkom „dokončenia“ trestného činu) iného subjektu (len fyzickej osoby), zneužívajúc jeho tieseň (tieseň ako prechodný alebo trvalý objektívny stav vyvolaný nepriaznivými vonkajšími okolnosťami vedúcimi, svojou povahou a vážnosťou, k obmedzeniu voľnosti v rozhodovaní subjektu) alebo závislosť (závislosť ako objektívny stav založený na odkázanosti subjektu na páchatela), aby tento niečo konal, opomenul alebo trpel (teda aby sa „nútený“ subjekt správal určitým spôsobom, ktorý je obsahom, cieľom protiprávneho konania

páchateľa), existenciou následku na objekte trestného činu a príčinnou súvislosťou medzi týmto konaním a následkom.

Objektom trestného činu útlatku podľa § 237 Trestného zákona sú spoločenské vzťahy a záujmy zamerané na ochranu slobodného rozhodovania fyzických osôb. V predmetnom prípade oprávnených užívateľov osobných motorových vozidiel, ktorým vzťahom a záujmom je poskytovaná ochrana ustanoveniami Trestného zákona.

Skutkové zistenia vyplývajúce z obsahu doterajších dôkazov v danej veci naznačujú možnosti podriadenia pod zákonné znaky trestného činu útlatku podľa § 237 Trestného zákona.

Z nich možno zatiaľ ustáliť, že 5. októbra 2001 v rozpätí od 9.40 do 10.00 hod. vykonali zamestnanci obchodnej spoločnosti A., s. r. o. so sídlom v B. (prevádzkareň - Mestská odťahovacia služba P.) J. B. a M. T. odtiahnutie vozidla, EČ: BA 777-CC, JUDr. P. Sch., ktorý na účely výkonu advokátskeho povolania zaparkoval toto vozidlo na ulici Gučmanovej, na parkovisku pred ÚVTOS a ÚV L. Odtiahnutie vozidla nariadil Mgr. V. M., príslušník ZVJS SR, služobne zaradený v tomto ústave, ktorý o výkone svojej právomoci spísal 5. októbra 2001 „Protokol o **odstránení vo/„idia“** podľa ustanovenia § 20 zákona č. 4/2001 Z. z. Vozidlo bolo odtiahnuté do **ústavom** vyhradeného priestoru. Obvinený P. D. ako službukonajúci dispečer **odťahovacej služby**, odmietol, konajúc v súlade s obslumi Smernice pre činnosť **odťahovacej** služby účinnej od 1. augusta 2001 (ktorú po vypracovaní podpísal obvinený J. G. ako konateľ obchodnej spoločnosti, vyžadujúc i jej rigorózne dodržiavanie zamestnancami spoločnosti), vydať odtiahnuté vozidlo, v hodnote asi 700 000,- Sk, vlastníkovi JUDr. P. Sch. a jeho vydanie podmieňoval zaplatením sumy 1 600,- Sk, ako ceny za odtiahnutie, alebo notársky overeným uznaním dlhu alebo zložením zábezpeky v cene odtiahnutia v prospech obchodnej spoločnosti. Vozidlo vydal obvinený P. D. 5. októbra 2001 v čase o 11.15 hodine poškodenému až po predložení úradne overeného uznania dlhu vo výške 1 600,- Sk., keďže v rozhodnom čase nedisponoval potrebnou sumou peňazí.

Relevantné, z hľadiska trestnoprávneho posúdenia konania konkrétnych fyzických osôb ako obligatórnej časti objektívnej stránky trestného činu útlatku podľa § 237 Trestného zákona, sú až postup a konanie zamestnancov podnikateľského subjektu, vykonávajúcich odtiahnutie vozidla, pri jeho vydaní vlastníkovi alebo inej osobe oprávnenej ho užívať.

Otázka zákonnosti, či nezákonnosti odtiahnutia vozidla síce nie je, z trestno-právneho hľadiska, rozhodujúcou skutočnosťou, ale má význam

najmä v prípadoch nezákonného odtiahnutia vozidla. V týchto prípadoch nemožno u „veriteľa“ uvažovať o legálnom získaní dispozície nad hnuiteľnou vecou a následne, ani o legálnej aplikácii retenčného práva „veriteľom“ vo vzťahu k vlastníkovi vozidla alebo inému oprávnenému užívateľovi. Túto skutočnosť treba na účely trestného konania posudzovať ako predbežnú otázku podľa ustanovenia § 9 Trestného poriadku.

Pri vydávaní vozidla v analyzovanej trestnej veci postupoval obvinený P. D. síce v súlade s obsahom Smernice pre činnosť odťahovacej služby účinnej od 1. augusta 2001, keď podmieňoval vydanie odtiahnutého vozidla v hodnote asi 700 000,- Sk jeho vlastníkovi JUDr. P. Sch. zaplatením sumy 1 600,- Sk, ako ceny za odtiahnutie, alebo notársky overeným uznaním dlhu alebo zložením zábezpeky v cene odtiahnutia v prospech svojej spoločnosti, ale zároveň, v rozpore s objektívnym právom, ustanoveniami Občianskeho zákonníka a Trestného zákona. Tento rozpor spočíva v porušení a priori ustanovení § 151s a § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a posteriori v porušení ustanovenia § 237 Trestného zákona.

Podľa ustanovenia § 151s ods. 1 Občianskeho zákonníka ten, kto je povinný vydať hnuiteľnú vec, môže ju zadržať, aby zabezpečil svoju splatnú peňažnú pohľadávku voči tomu, komu je inak povinný vec vydať. Nemožno však zadržať vec svojvoľne alebo ľstivo odňatú.

Zádržné (retenčné) právo je vecno-právny prostriedok, ktorý slúži veriteľovi na zabezpečenie jeho splatnej peňažnej pohľadávky a ktorý vzniká jednostranným prejavom veriteľa a spočíva vo faktickom zadržaní veci, ktorú je inak povinný vydať. Predmetom retencie môže byť iba hnuiteľná vec, ktorá sa nachádza v dispozícii veriteľa v súlade s právom a ktorú je inak povinný vydať. Svojvoľne alebo ľstivo odňatú vec nemožno po práve vôbec zadržiavať. Zádržné právo zabezpečuje len peňažné pohľadávky, ktoré sú splatné. Veriteľ peňažnej pohľadávky, ktorý právom zadržiava hnuiteľnú vec, nie je oprávnený s touto vecou sám disponovať. Ak však jeho splatná pohľadávka nebola uspokojená a nebola ani poskytnutá dostatočná zábezpeka, má právo pri výkone súdneho rozhodnutia na prioritné uspokojenie svojej pohľadávky z výťažku ním zadržiavanej veci pred iným veriteľom. Zádržné právo zaniká spolu so zánikom zabezpečenie pohľadávky, najmä splnením dlhu a tiež aj poskytnutím zábezpeky.

Z uvedeného vyplýva, že zádržné právo (ako právo k cudzej veci) nemá osoba, ktorá určitú vec zadržiava protiprávne. Právo zadržať hnuiteľnú vec, za splnenia aj ďalších zákonných predpokladov (zabezpečenie svojej splatnej peňažnej pohľadávky), teda môže vzniknúť iba tomu, komu vznikla povin-

nosť takú vec oprávnenej osobe vydať (edičná povinnosť), a pritom vykonať zádržné právo môže iba tá osoba, ktorá má hnutelnú vec vo svojej faktickej moci, do ktorej moci sa vec dostala zákonným spôsobom.

Zadržné právo nesvedčí osobe, ktorá má vec, ku ktorej by mohlo toto právo vzniknúť, u seba neprávom, najmä keď sa jej zmocnila svojvoľne alebo ľstivo.

Vec odňatú svojvoľne nemožno zadržovať a využívať tak výhody retencie.

Zákonné odtiahnutie vozidla možno vykonať (a to aj bez vedomia a súhlasu prevádzkovateľa vozidla) len za splnenia podmienok upravených v ustanovení § 40 zňkona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov,

Podľa ustanovenia § 40 ods. 1 cit. zákona platného a účinného v čase činu, kto spôsobil prekážku cestnej premávky, je povinný ju bezodkladne odstrániť. Ak to neurobí, odstráni ju n; jeho náklady správca cesty.

Podľa ustanovenia § 40 ods. 4 toho istého zákona správca cesty môže odstrániť vozidlo, ktoré je ponechané na ceste vrátane chodníka, na náklady jeho prevádzkovateľa, aj keď netvorí prekážku cestnej premávky, ak je

- a) ponechané na mieste, kde je pre také vozidlo zastavenie alebo státie zakázané, alebo
- b) best pripevnenej tabuľky s evidentným číslom a ak podlieha evidenčnej povinnosti alebo je hor ritsiteľného vyznačenia mena, priezviska a trvalého pobytu, alebo bez názvu a sMla držiteľa na viditeľnom mieste na jeho pravej atľane s výnimkou dvojkolesových vozidiel.

V zmysle ustanovenia § 40 ods. 5 zákona č. 315/1996 Z. z., ak vozidlo tvorí prekážku cestnej premávky, alebo ak ide o vozidlo uvedené v odseku 4, môže o jeho odstránení rozhodnúť, aj policajt. Také vozidlo správca cesty odstráni na náklady jeho prevádzkovateľa.

Odtiahnutie vozidla nezákonným spôsobom treba hodnotiť ako svojvoľné odňatie veci, z ktorého dôvodu o legálnosti následného zádržného práva nie je možné vôbec hovoriť.

V danej veci o odstránení vozidla rozhodol príslušník ZVJS SR, služobne zaradený v ÚVTOS a ÚVV L., ktorý o výkone svojej právomoci spísal Protokol o odstránení vozidla podľa ustanovenia § 20 zákona č. 4/2001 Z. z. o ZVJS.

Rozhodnutie príslušníka ZVJS SR o odstránení vozidla bolo nezákonné.

Takýto záver, pri aplikácii ustanovenia § 9 Trestného poriadku, má oporu v ustanovení § 20 zákona č. 4/2001 Z. z., v zmysle ktorého príslušník zboru je oprávnený vykonať potrebné opatrenia na to, aby dopravný prostriedok odstavený v bezprostrednej blízkosti ústavu na mieste označenom dopravným označením „zákaz zastavenia“ nebránil plneniu služobnej činnosti.

Príslušník ZVJS SR Mgr. V. M. sa pri výkone služobných povinností 5. októbra 2001 dôsledne neriadil citovaným zákonným ustanovením, pretože na vydanie rozhodnutia na odstránenie vozidla nemal právomoc, a to ani v prípade, ak postupoval v súlade s ustanoveniami Dohody o spolupráci uzatvorenej 24. septembra 2001 medzi ÚVTOS a ÚVV L., v zastúpení riaditeľa plk. JUDr. M. G. a obchodnou spoločnosťou A., s. r. o., v zastúpení konateľa, obvineného J. G. Táto zmluva je totiž v časti bodu II. ods. 3 absolútne neplatná s poukázaním na ustanovenia § 39 a § 41 Občianskeho zákonníka, § 250 ods. 3 zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov PZ, SIS, ZVJS SR a Železničnej polície v znení neskorších predpisov, pretože v danej časti odporuje ustanoveniu § 40 zákona o premávke na pozemných komunikáciách. Na túto neplatnosť sa musí prihliadať ex offo.

Takouto právomocou totiž disponuje (podľa už citovaných ustanovení § 40 zákona o premávke na pozemných komunikáciách) len správca cesty a policajt. Správcom cesty je ad hoc, s poukázaním na ustanovenia § 3 ods. 2, 6 a § 3d ods. 2, 3, 4 písm. b) zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov platného a účinného v čase činu, výlučne Mesto L. a policajtom, s poukázaním na ustanovenia § 8 a nasl. zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov, výlučne príslušník tohto zboru pri plnení zákonom stanovených služobných povinností.

Príslušník ZVJS SR bol oprávnený len na vykonanie potrebných opatrení na odstránenie vozidla odstaveného v bezprostrednej blízkosti ústavu na mieste označenom dopravným označením „zákaz zastavenia“, pokiaľ bránilo plneniu služobnej činnosti.

Potrebným opatrením v tomto smere možno rozumieť oznámenie takého vozidla správcovi cesty, resp. organizačnému útvaru administratívne podriadenému jeho orgánom, v danom prípade príslušníkovi Mestskej polície v L. alebo príslušníkovi Obvodného oddelenia PZ SR v L.

Na základe vyjadreného treba odtiahnutie vozidla zamestnancami obchodnej spoločnosti A., s. r. o., J. B. a M. T. hodnotiť ako svojvoľné odňatie

veci v rozpore BO zákonom a tiež aj proti vôli JUDr. P. Sch. Nie je preto daný predpoklad ani na vznik právneho vzťahu medzi ichhodnou spoločnosťou a prevádzkovateľom vozidla, čiže vznik záväzkovo právneho vzťahu na základe skutočností vyplývajúcich z ustanovenia § 40 ods. 1 druhej vety zákona o premávke na pozemných komunikáciách, teda vznik záväzku na základe zákona (§ 489 Občianskeho zákonníka) umožňujúceho aplikáciu retenčného práva,

Svojoľné, resp. nezákonné odtiahnutie vozidla, by opodstatnene mohlo byť dôvodom pre vznik povinnosti subjektu, ktorý o jeho vykonaní rozhodol, nahradiť náklady spojené s odstránením vozidla správcovi cesty (mestu L.) alebo inému subjektu zabezpečujúcemu takýto výkon na základe právneho vzťahu existujúceho medzi ním a správcom cesty (napríklad aj obchodnej spoločnosti A., s. r. o.), eventuálne dôvodom aj pre vznik povinnosti nahradiť škodu prevádzkovateľovi vozidla (§ 159 a nasl. zákona č. 73/1998 Z. z.).

Na podklade takého skutkovo-právneho stavu ďalšie posudzovanie splnenia zákonom vymedzeného obsahu retenčného práva je trestno-právne irelevantné, pretože uplatnenie tohto vecného práva sa vzťahuje k splatným peňažným pohľadávkam.

Doterajšie skutkové zistenia naznačujú, že konanie obvinených P. D. a J. G., zrejme nie je v súlade s právom a môže tvoriť obligatórnu časť objektívnej stránky trestného činu útlaku podľa § 237 Trestného zákona.

Protiprávnosť konania obvineného P. D. nie je vylúčená, pretože pri disponovaní s vozidlom získaným na základe nezákonného odtiahnutia, neoprávnene zasiahol do slobody rozhodovania prevádzkovateľa vozidla JUDr. P. Sch. Tento, pod tlakom závislosti, sa nemohol slobodne rozhodovať a konať, lebo bol nútený na obvineného, ktorý zadržieval jeho existenčnú potrebu, navyše za situácie, keď poškodený mal trvalý pobyt a sídlo advokátskej kancelárie v B. a vozidlo mu bolo odtiahnuté v L. Išlo o stav spočívajúci v potrebe poškodeného vykonať jazdu s odtiahnutým vozidlom do iného, vzdialenejšieho miesta v rámci výkonu advokátskeho povolania, pričom v dôsledku nedostatku peňazí na získanie zadrževaného vozidla bol prinútený v rozpore so svojou vôľou a len z pragmatických dôvodov, písomne uznať neexistujúci záväzok (č. 1. 59). Uznanie dlhu poškodeným je zrejme neplatným právnym úkonom s poukázaním na ustanovenie § 37 Občianskeho zákonníka. Prejav vôle poškodeného bol totiž formovaný pod vplyvom bezprávnej vyhrážky a nesmeroval ani k uznaniu dôvodu dlhu, ktorý zjavne nechcel uznať, o čom svedčí písomná výhrada na Protokole o odtiahnutí vozidla na č. 1. 58 a konanie vedené na Okresnom súde Bratislava V vo veci

žalobcu - obchodnej spoločnosti A., s. r. o., proti žalovanému - JUDr. P. Sch. o zaplatenie sumy 1 600,- Sk.

Protiprávne správanie obvineného J. G. rovnako nie je vylúčené, keďže po vypracovaní Smerníc pre činnosť odťahovacej služby zúčastnil sa ako majoritný spoločník obchodnej spoločnosti A., s. r. o. na rokovaní valného zhromaždenia schvaľujúceho tieto smernice a aj ich ako konateľ podpísal.

V tejto súvislosti treba uviesť, že niet právnej normy, ktorá by dovoľovala interným právnym aktom (firemnou smernicou) ukladať subjektom právnych vzťahov, dotknutých odtiahnutím vozidla i zaplatenie peňažnej pohľadávky.

Podľa ustanovenia či. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd, medzinárodnou zmluvou podľa či. 7 ods. 4. ktorá priamo zakladá práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo nariadením vlády podľa či. 120 ods. 2.

Účel a cieľ Smerníc pre činnosť odťahovacej služby je flagrantný. Ide o dosiahnutie najefektívnejšieho spôsobu plnenia záväzkov vznikajúcich na základe zákona a skutočností vyplývajúcich z ustanovenia § 40 ods. 1 druhej vety zákona o premávke na pozemných komunikáciách, teda dosiahnutie zisku v rámci podnikania právnickej osoby. Takýto účel a cieľ, i keď korešponduje ustanoveniu § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka, prostriedky na jeho dosiahnutie však musia byť legálne.

V neposlednom rade možno vyvodiť rozpornosť konania obvinených aj s ustanovením § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Za dobré mravy vo všeobecnosti treba považovať pravidlá morálneho charakteru všeobecne platné v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Je to v podstate súhrn určitých etických a kultúrnych pravidiel (noriem) v spoločnosti všeobecne uznávaných. Činnosť namierenú proti uvedeným pravidlám možno preto označiť za činnosť proti dobrým mravom (contra bonos mores).

Absolútnu neplatnosť právneho úkonu v danej veci by bolo možné preto

vyvodiť z ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka v spojení s ustanovením § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

V tejto súvislosti je nutné zdôrazniť i tú skutočnosť, že výška (čo aj existujúcej) pohľadávky správcu cesty, resp. subjektu zabezpečujúceho odťahovanie vozidiel na základe právneho vzťahu medzi ním a správcom cesty, za odtiahnutie vozidla bola konkrétne určená sumou 1 600,- Sk, pričom hodnota odtiahnutého vozidla, nie je ani len približne porovnateľná s takouto sumou. V posudzovanej trestnej veci hodnota odtiahnutého vozidla predstavovala takmer 438-násobok sumy požadovanej za odtiahnutie. Z tejto skutočnosti vyplýva záver, že medzi (aj dôvodnou) pohľadávkou správcu cesty a zadržaným vozidlom nie je zachovaná ekvivalencia hodnôt, čím je majiteľ vozidla v neprímerane nevýhodnej pozícii.

Z hľadiska subjektívnej stránky trestného činu u obidvoch obvinených, doposiaľ ustálené skutkové zistenia nevyklúčujú záver o úmyselnom zavinení podľa § 4 Trestného zákona, najmä so zreteľom na obsah vyjadrení poškodeného pri vydávaní vozidla, ktoré vyplývajú z jeho výpovede v prípravnom konaní (č. 1. 45).

Záver o subjektívnych znakoch trestného činu (v danom prípade útľaku) sa musí zakladať na skutkových zisteniach orgánu činného v trestnom konaní, ktoré vyplývajú z vykonaného dokazovania. Okolnosti subjektívneho charakteru možno spravidla dokazovať iba nepriamo z okolností objektívnej povahy, z ktorých možno podľa zásad správneho a logického myslenia usudzovať na vnútorný vzťah páchatel'a k porušeniu alebo ohrozeniu ľáujmov chránených trestným zákonom. Zavinenie a jeho Paritní raíí.nu udvodzovai zo všetkých konkrétnych okolností prípadu, za ktorých ku spáchaniu trestného činu došlo, a zo všetkých významných dôkazov vrátane priznania obvineného, pokiaľ existuje. Nemožno preto iba zo skutočnosti, že obvinený popiera zavinenie, vyvodiť, že zistenie zavinenia a jeho formy neprichádza do úvahy. Zavinenie možno zistiť i na podklade iných dôkazov, nielen z priznania obvineného. Môže to byť i určité chovanie páchatel'a, lebo i konanie je prejavom jeho vôle.

Obvinený J. G., ako majoritný spoločník a konateľ obchodnej spoločnosti, totiž menil aj podpísal Smernice pre činnosť odťahovacej služby, zúčastnil sa ako spoločník (likem J. T.) na rokovaní valného zhromaždenia spoločnosti, ktoré schválilo tieto smernice. Obsah týchto smerníc mal vo vzťahu k prevádzkovateľom vozidiel jednoznačne a nepochybne diskriminačný charakter s cieľom, aby obchodná spoločnosť mala čo najskôr splnené všetky svoje „pohľadávky“, ktoré jej eventuálne vzniknú v súvislosti s odťahovaním vozidiel, a to bez ohľadu na ich splatnosť, ich uznanie čo do dôvodu a čo do

výšky (pri zákonných pohľadávkach), alebo bez ohľadu na ich spornosť (nezákonné pohľadávky), o ktorých však rozhoduje súd.

Obvinený P. D., plniac si pracovné povinnosti, síce postupoval v súlade s obsahom Smernice pre činnosť odťahovacej služby účinnej od 1. augusta 2001, avšak výrazne sťažil a obmedzil obnovenie dispozičného práva poškodenému tým, že vydanie odtiahnutého vozidla viazal na zaplatenie sumy 1 600,- Sk, ako ceny odtiahnutia, hoci vedel o absencii finančných prostriedkov u neho v takomto rozsahu v kritickom čase, alebo notársky overené uznanie dlhu, alebo zloženie zábezpeky v cene odtiahnutia v prospech obchodnej spoločnosti. Jeho motivácia pri podmieňovaní vydania odtiahnutého vozidla bola zameraná výlučne na rýchle dosiahnutie zisku pre zamestnávateľa a na získanie odmeny za svoju prácu.

Na záver je nutné pripomenúť, že do časového obdobia prijatia legislatívnej úpravy trestno-právnej zodpovednosti právnických osôb v našom právnom systéme je možné z trestno-právneho hľadiska konanie zamestnávateľov, resp. nadriadených pracovníkov, spočívajúce najmä vo vydávaní interných právnych aktov a konkrétnych pokynov zamestnancom a vyžadovaní ich plnenia, v usmerňovaní a koordinácii všetkých osôb podieľajúcich sa na takejto trestnej činnosti, kvalifikovať in concreto ako účastníctvo na trestnom čine útlaku podľa § 237 Trestného zákona vo forme organizátorstva v zmysle § 10 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.

Najvyšší súd zároveň konštatuje, že postup vyšetrovateľa podľa § 172 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku vyžaduje náležité zistenie, či skutok nespĺňa znaky žiadnej skutkovej podstaty. Ak výsledky vyšetrovania nasvedčujú, že došetrením môžu byť zistené a preukázané všetky znaky akéhokoľvek trestného činu, nie je možné, až do skončenia došetrenia veci (výsledkom, ktorého musí byť náležité zistený skutkový stav) zastaviť trestné stíhanie podľa § 172 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

Vzhľadom na vyjadrené Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 268 ods. 2 Trestného poriadku vyslovil, že právoplatnými uzneseniami vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva PZ v Trnave, úradu justičnej a kriminálnej polície z 5. marca 2004, č. k. OUJP - 680/20 - 2003/HB - 8,10 a konaním, ktoré im predchádzalo, bol porušený zákon v ustanoveniach § 2 ods. 5, § 172 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku a § 89 ods. 19, § 237 Trestného zákona v prospech obvineného J. G. a v ustanoveniach § 2 ods. 5, § 172 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a § 237 Trestného zákona v prospech obvineného P. D., podľa § 269 ods. 2 Trestného poriadku tieto uznesenia zrušil a súčasne zrušil aj rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. V sú-

lade s ustanovením § 270 ods. 1 Trestného poriadku vyšetrovateľovi prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Povinnosťou vyšetrovateľa, ktorý je viazaný právnym názorom najvyššieho súdu (§ 270 ods. 4 Trestného poriadku), bude vykonať dôkazy v nariadenom smere, prípadne ďalšie, ktorých vykonanie sa ukáže nevyhnutné na zistenie skutkového stavu (§ 2 ods. 5 Trestného poriadku), tieto dôkazy vyhodnotiť v intenciách § 2 ods. 6 Trestného poriadku a potom rozhodnúť v súlade so stavom veci a zákonom.

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

25.

STANOVISKO

Súd nemôže poveriť vykonaním exekúcie exekútora, ktorému bol pozastavený výkon exekútorského úradu.

Predseda Krajského súdu v Prešove listom z 1. decembra 2003 podal predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podnet na zaujatie stanoviska k zjednoteniu výkladu ustanovenia § 44 ods. 2 zákona č. 233/1995 o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (ďalej len Exekučný poriadok, v skratke „EP“) v súvislosti s otázkou, či exekútorovi, ktorý má dočasne pozastavený výkon funkcie (§ 222 EP) a ktorému bol doručený návrh oprávneného na výkon exekúcie, je oprávnený podať na súd žiadosť, aby bol poverený vykonať exekúciu.

Poukázal na rozdielne rozhodnutia Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 1 CoE 14/03, 1 CoE 18/03, 3 CoE 181/02, 3 Co 26/03, 2 Co 23/03, v ktorých súd prvého stupňa rozhodoval o žiadosti súdneho exekútora D. S. o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Menovaný exekútor však má od 15. júla 2001 pozastavený výkon exekútorského úradu (§ 222 ods. 1 EP). Súd prvého stupňa vo všetkých prípadoch žiadostí (menovaného) súdneho exekútora zamietol, lebo (so zreteľom na pozastavenie výkonu exekútorského úradu) ho považoval za osobu neoprávnenú na podanie takejto žiadosti.

Krajský súd v Prešove vo veciach vedených pod sp. zn. 1 CoE 14/03 a 1 CoE 18/03, rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a vo veciach vedených pod sp. zn. 3 CoE 181/02, 3 Co 26/03, 2 CoE 23/03 rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil. Ako je z rozhodnutí zrejmé, odvolací súd nemal rovnaký názor na podmienky, za ktorých možno vyhovieť žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Zatiaľ čo odvolací súd vo veciach vedených pod sp. zn. 2 CoE 23/03, 3 Co 26/03 a 3 CoE 181/02 pozastavenie exekútorského úradu považoval za prekážku vydania predmetného poverenia pre rozpor so zákonom (§ 44 ods. 2 EP), vo veciach vedených pod sp. zn. 1 CoE 14/03 a 1 Co 18/03 uviedol, že táto skutočnosť nie je dôvodom pre zamietnutie takejto žiadosti. Zdôraznil pritom záujem oprávnenej, ktorá v čase podania návrhu na vykonanie exekúcie nemusela mať vedomosť o pozastavení výkonu exekútorského úradu. Uviedol tiež, že uznesenie, ktorým sa zamietla žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, v konečnom dôsledku vedie k zastaveniu exekúcie (§ 44 ods. 3 EP) a že v čase od podania návrhu do zastavenia exekúcie môže dôjsť k uplynutiu

premlčacej doby; tak by sa pozícia oprávneného subjektu značne oslabilá. Poukázal tiež na ustanovenie § 17 a § 18 EP, ktoré upravujú zastupovanie súdneho exekútora.

Na základe uvedených rozdielných právoplatných rozhodnutí Krajského súdu v Prešove, predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podľa § 19 ods. 1 zákona o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov v .spojení s článkom 9 ods. 1 písm. b) Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, navrhol občiansko-právnomu kolégiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, aby zaujalo stanovisko k zjednoteniu výkladu [§ 16 písm. b) citovaného zákona] ustanovenia S 44 ods. 2 EP o povarení na vykonanie exekúcie exekútorovi, ktorému bol pozastavený výkon exekútorského úradu v zmysle ustanovenia § 222 EP.

So zreteľom na túto nejednotnosť v rozhodovacej činnosti Krajského súdu v Prešove na zjednotenie výkladu citovaných ustanovení Exekučného poriadku, občianskoprávne kolégium na základe nasledujúcich úvah zaujalo už uvedené

s t a n o v i s k o .

Exekútor, ktorému bol doručený návrh oprávneného na vykonanie exekúcie, predloží tento návrh spolu s exekučným titulom najneskôr do 15 dní súdu a požiada ho o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 ods. 1 EP).

Súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul. Ak súd nezistí rozpor žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so zákonom, do 15 dní od doručenia žiadosti písomne poverí exekútora, aby vykonal exekúciu. Ak súd zistí rozpor žiadosti alebo návrhu alebo exekučného titulu so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne (§ 44 ods. 2 prvá a druhá veta EP).

Po vymenovaní exekútora do exekútorského úradu nvu komora ustanoví na jeho návrh zástupcu pre prípad choroby, dovolenky alebo iných vážnych dôvodov, pre ktoré nemôže vykonávať svoj úrad. Komora ustanoví zástupcu exekútorovi aj vtedy, ak sám nenavrhol svojho zástupcu do jedného mesiaca od svojho vymenovania, ako aj v prípade pozastavenia výkonu jeho úradu. Komora zároveň určí výšku podielu zástupcu na odmene zastupovaného exekútora (§ 17 ods. 1 EP).

Ustanovenie § 44 ods. 1 EP rieši procesnú legitimitáciu na podanie žiadosti o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie; vyplýva z neho subjektívna

podmienka takejto žiadosti, v zmysle ktorej osobou oprávnenou na jej podanie je súdny exekútor ako štátom určená a splnomocnená osoba na vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí (§ 2 EP); je to fyzická osoba, ktorá svoju činnosť síce vykonáva ako slobodné povolanie, ale je štátom určenou a splnomocnenou osobou na exekučnú činnosť, pričom v rozsahu priznaných oprávnení má priznané aj postavenie verejného činiteľa. Na osobu súdneho exekútora a na vykonávanie jeho činnosti právna úprava kladie požiadavky vyplývajúce z ustanovenia § 10 a nasl. EP. Rovnako upravuje aj možnosť pozastavenia výkonu exekútorského úradu exekútorovi ako súhrnu oprávnení exekútora na odborné, organizačné a technické zabezpečenie exekučnej činnosti v mieste vymedzenom sídlom alebo obvodom okresného súdu.

Minister môže pozastaviť exekútorovi výkon exekútorského úradu, ak bolo proti nemu začaté trestné konanie za úmyselný trestný čin alebo za trestný čin súvisiaci s exekučnou činnosťou, a to až do právoplatnosti rozhodnutia. Rovnako môže pozastaviť exekútorovi výkon exekútorského úradu, ak bolo proti nemu začaté disciplinárne konanie za závažne disciplinárne previnenie podľa § 220 ods. 2, a to až do právoplatnosti rozhodnutia (§ 222 ods. 1 EP). Minister pozastaví exekútorovi výkon exekútorského úradu na čas výkonu trestu odňatia slobody, ak nie sú dané dôvody na jeho odvolanie (§ 222 ods. 2 EP). Ak pozastavenie výkonu exekútorského úradu trvá, nesmie exekútor vykonávať svoju činnosť (§ 222 ods. 3 EP).

Pred rozhodnutím o žiadosti súdneho exekútora totiž súd skúma:

1. žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie,
2. návrh (oprávneného) na vykonanie exekúcie a
3. exekučný titul (t. j. rozhodnutie, ktorým bola niekomu uložená povinnosť plniť v prospech oprávneného), a to z hľadiska ich súladu so zákonom (§ 44 ods. 2 EP).

Zistenie rozporu niektorého z uvedených predpokladov so zákonom, vedie súd k zamietnutiu takejto žiadosti. Procesná legitímácia súdneho exekútora na podanie žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie je náležitosťou bezprostredne súvisiacou s predpokladom uvedeným vyššie pod bodom 1), t. j. je náležitosťou samotnej žiadosti, ktorá práve z tohto dôvodu nie je v súlade so zákonom.

Bez ohľadu na skutočnosť, či minister pozastavil exekútorovi výkon exekučného úradu z dôvodov fakultatívnych (§ 222 ods. 1 EP), či z dôvodov obligatórnych (§ 222 ods. 2 EP), zákonným dôsledkom spomínaného opatrenia ministra je vždy zákaz výkonu exekútorskej činnosti (§ 222 ods. 3 EP). So zreteľom na spomínaný zákonný dôsledok exekútor stratil oprávnenie usku-

točňovať jednotlivé procesné úkony, vrátane žiadosti na udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Pri nedostatku subjektívnych podmienok na podanie žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, bolo treba takúto žiadosť súdneho exekútora zamietnuť. Pokiaľ tak súd prvého stupňa urobil, jeho rozhodnutie bolo vecne správne.

Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že pozastavenie výkonu exekútorského úradu exekútorov je dôvodom na to, aby sa svojej činnosti ujal zastupujúci exekútor v zmysle § 17 EP. V takomto prípade má oprávnenie, resp. procesnú legitimáciu na podanie predmetnej žiadosti zastupujúci exekútor vo svojom mene a súčasne aj S uvedením mena exekútora, ktorého zastupuje (§ 18 ods. 1 EP).

Z uvedeného vyplýva, že súd nemôže vykonaním exekúcie poveriť súdneho exekútora, ktorý má pozastavený výkon exekútorského úradu; jeho žiadosť o udelenie takéhoto poverenia súd zamietne.

26.

ROZHODNUTIE

Nárok sociálnej poisťovne podľa ustanovenia § 31 ods. 1 zákona č. 274/1994 Z. z. je jej samostatným regresným nárokom; vo vzťahu k ustanoveniam Občianskeho zákonníka o náhrade škody má táto úprava povahu špeciálneho ustanovenia.

Pri rozhodovaní o výške tohto nároku treba zohľadniť prípadné spoluzavinenie poškodeného na vzniku škody podľa ustanovenia § 441 Občianskeho zákonníka.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. januára 2004, sp. zn. 5 Cdo 71/03)

Okresný súd Žiar nad Hronom rozsudkom z 20. septembra 2002, č. k. 4 C 705/02-19, uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 76 292,- Sk do pätnástich dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň rozhodol aj o povinnosti žalovaného zaplatiť na účet súdu súdny poplatok a o trovách konania. Uplatnený nárok žalobkyne na náhradu dávok poskytnutých z dôchodkového zabezpečenia vo forme invalidného dôchodku poškodenému v dôsledku zavineného protiprávneho konania žalovaného spôsobením dopravnej nehody, pri ktorej došlo k úrazu poškodeného majúceho za následok jeho plnú invalidizáciu, považoval za dôvodný. Uviedol, že ide o nárok vyplývajúci zo zákona č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 274/1994 Z. z."), ktorý má povahu špeciálneho predpisu vo vzťahu k Občianskemu zákonníku. Pretože tento špeciálny predpis nemá ustanovenie o spoluzavinení a nárok na náhradu uvedených dávok nie je nárokom na náhradu škody, neprichádza do úvahy použitie ustanovenia Občianskeho zákonníka umožňujúceho zohľadniť spoluzavinenie poškodeného.

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, na odvolanie vedľajšieho účastníka na strane žalovaného rozsudkom zo 6. februára 2003, sp. zn. 12 Co 2219/02, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, rozhodol aj o trovách odvolacieho konania a samostatným výrokom pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie. Prvostupňový rozsudok považoval v celom rozsahu za vecne správny. Stotožnil sa najmä s jeho právnym záverom, že pri rozhodovaní o regresnom nároku vyplývajúcom z ustanovenia § 31 zákona č. 274/1994

Z. z. nemožno skúmať mieru zavinenia, resp. spoluzavinenie poškodeného na vzniku škody,

Výrok o pripustení dovolania odvolací súd odôvodnil tým, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, a to v otázke, či pri rozhodovaní o nároku vyplývajúceho z ustanovenia § 31 zákona č. 274/1994 Z. z. možno aplikovať ustanovenie § 441, prípadne § 450 Občianskeho zákonníka. Sám túto otázku riešil tak, že použitie uvedených ustanovení Občianskeho zákonníka nie je možné, pretože § 31 zákona č. 274/1994 Z. z. má vo vzťahu k Občianskemu zákonníku povahu špeciálneho ustanovenia a regresný nárok nie je nárokom na náhradu škody.

Proti tomuto rozsudku odvolaného súdu podal dovolanie vedľajší Účastník na strane žalovaného. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu ako rozsudok prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Nesúhlasil s právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke zásadného právneho významu, pre ktorú bolo pripustené dovolanie. Uviedol, že regresný nárok podľa § 31 zákona č. 274/1994 Z. z. je síce osobitným nárokom voči tretím osobám na náhradu dávok vyplatených v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania, no je zároveň odvodený od nároku na náhradu škody, prelo pri rozhodovaní o ňom je nevyhnutné zohľadniť aj prípadné spoluzavinenie príjemcu dávky dôchodkového zabezpečenia. Ak by súd mieru spoluzavinenia nezohľadnil, znemožnil by tým účastníkovi konania bránenie svojich oprávnených záujmov.

Žalobkyňa sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), preskúmal dovolaním napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

V danom prípade je dovolanie prípustné podľa § 238 ods. 3 písm. a) O. s. p., t. j. len preto, že jeho prípustnosť vyslovil vo svojom potvrdzujúcom rozsudku odvolací súd, ktorý zároveň v dôvodoch rozsudku vymedzil otázku po právnej stránke zásadného významu. To znamená, že dovolateľ bol oprávnený napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a to iba v konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú bolo dovolanie pripustené. Dovolací súd preto skúmal v dovolacom konaní vecnú správnosť napadnutého rozsudku len vo vzťahu k tej otázke zásadného právneho významu, pre ktorú pripustil dovolací súd dovolanie.

Podľa ustanovenia § 31 ods. 1 zákona č. 274/1994 Z. z. Sociálna poisťovňa má právo voči tretím osobám na náhradu dávok poskytnutých z nemocenského poistenia a z dôchodkového zabezpečenia v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania.

V zmysle § 3 ods. 2 písm. b) uvedeného zákona Sociálna poisťovňa rozhoduje o dávkach dôchodkového zabezpečenia a zabezpečuje ich výplatu v rozsahu podľa osobitných predpisov. Medzi tieto predpisy patril do 31. decembra 2003 predovšetkým zákon č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších zmien a doplnkov. Povinnosť Sociálnej poisťovne poskytovať dávky dôchodkového zabezpečenia vznikala pri splnení stanovených podmienok a to bez ohľadu na to, z akého dôvodu došlo k vzniku nároku na tieto dávky. V prípade dávky poskytovanej vo forme invalidného dôchodku vznikala teda táto povinnosť bez ohľadu na to, či poškodenie zdravia, odôvodňujúce jej priznanie, bolo spôsobené zavineným protiprávnym konaním tretej osoby alebo následkom inej udalosti.

Citované ustanovenie § 31 ods. 1 zákona č. 274/1994 Z. z. však zakladá regresný nárok Sociálnej poisťovne voči tretím osobám, ak sú splnené zákonné predpoklady v ňom uvedené. Poskytnutím dávok z nemocenského poistenia alebo z dôchodkového zabezpečenia, na ktoré vznikol oprávneným osobám nárok v dôsledku zavineného protiprávneho konania tretích osôb, vzniká Sociálnej poisťovni nepochybne majetková ujma, ktorá je odškodniteľná pri splnení stanovených predpokladov. Preto uvedený regresný nárok, i keď nie je nárokom na náhradu škody na zdraví poškodeného podľa Občianskeho zákonníka, je svojím charakterom samostatným nárokom na náhradu škody vyplývajúcim z § 31 ods. 1 zákona č. 274/1994 Z. z., majúceho z tohto dôvodu (teda z dôvodu, že upravuje občianskoprávny nárok) povahu špeciálneho ustanovenia vo vzťahu k ustanoveniam Občianskeho zákonníka o náhrade škody. Pomer špeciality tohto ustanovenia vo vzťahu k Občianskemu zákonníku znamená, že právny vzťah, ktorého sa uvedené ustanovenie týka, sa v otázkach, ktoré nie sú ním upravené, riadi ustanoveniami Občianskeho zákonníka o náhrade škody. Keďže uvedené ustanovenie neupravuje dôsledky vyplývajúce z prípadného spoluzavinenia poškodeného na vzniku škody, treba pri posudzovaní tejto otázky vychádzať z ustanovenia § 441 Občianskeho zákonníka upravujúceho zavinenie poškodeného na spôsobení škody. Aj pri posudzovaní regresného nároku Sociálnej poisťovne treba preto skúmať prípadné spoluzavinenie poškodeného majúce za následok obmedzenie zodpovednosti žalovaného. Možno teda konštatovať, že Sociálna poisťovňa má právo voči tretím osobám na náhradu dávok poskytnutých z nemocenského poistenia a z dôchodkového zabezpečenia v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania v rozsahu podľa miery zavinenia.

So zreteľom na uvedené riešenie otázky zásadného právneho významu odvolacím súdom nebolo správne. Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 veta prvá O. s. p.). Pretože aj rozsudok súdu prvého stupňa má vady, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj tento rozsudok a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 veta druhá O. s. p.).

27.

ROZHODNUTIE

Vydržaním môže nadobudnúť vlastníctvo aj maloletý, ktorý prostredníctvom úkonov rodičov pri správe jeho majetku vstúpil do dobromyseľnej držby a vykonával ju.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. mája 2004,
sp. zn. 4 Cdo 21/2004)

Okresný súd Topoľčany rozsudkom z 20. marca 2003, č. k. 4 C 41/01-147, zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia, že do dedičstva po poručiťovi MUDr. A. P., zomrelom 27. novembra 1993, patria nehnuteľnosti zapísané v katastri nehnuteľností pre kat. úz. N. na liste vlastníctva č. 371 ako rodinný dom súp. č. 209 a pozemok parcela č. 64/5 - záhrada vo výmere 540 m² a parcela č. 64/18 - zastavaná plocha vo výmere 309 m² a polovica nehnuteľnosti zapísanej v katastri nehnuteľností pre kat. úz. V. U. na liste vlastníctva č. 1235 ako rekreačná chata súp. č. 1039 na pozemku parcela č. 2674/4. Žalobcom uložil povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne na účet súdu náhradu trov štátu 738,- Sk a súdny poplatok 4 120,- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku a tiež povinnosť zaplatiť v rovnakej lehote spoločne a nerozdielne žalovaným náhradu trov konania 13 380,- Sk na účet ich zástupkyne JUDr. M. G. Zamietnutie žaloby odôvodnil tým, že i keď darovacie zmluvy z 30. augusta 1979 a 24. apríla 1985, ktorými boli označené nehnuteľnosti darované vtedy maloletej žalovanej 2) (narodenej 14. januára 1972) jej rodičmi [poručiťom a žalovanou 1)], sú napriek ich schváleniu právoplatnými rozsudkami Okresného súdu Topoľčany a registrácii právoplatnými rozhodnutiami bývalého Štátneho notárstva v Topoľčanoch absolútne neplatné, pretože obdarovaná nebola pri ich uzavretí zastúpená osobitným opatrovníkom ustanoveným súdom, nadobudla žalovaná 2) vlastnícke právo k týmto nehnuteľnostiam vydržaním.

Krajský súd v Nitre, ako odvolací súd, na odvolanie žalobcov rozsudkom z 30. októbra 2003, sp. zn. 8 Co 115/2003, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Zároveň rozhodol o povinnosti žalobcov zaplatiť žalovaným spoločne a nerozdielne náhradu trov odvolacieho konania 5 667,- Sk do rúk ich zástupkyne JUDr. M. G. do troch dní a samostatným výrokom pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie. Prvostupňový rozsudok považoval v celom rozsahu za vecne správny. Stotožnil sa s právnymi závermi súdu prvého stup-

ňa o absolútnej neplatnosti darovacích zmlúv a o vydržaní vlastníckeho práva žalovanou 2). V odôvodnení rozsudku uviedol, že rodičia žalovanej 2) po dobu jej maloletosti spravovali nimi darované nehnuteľnosti, teda vykonávali ich držbu v presvedčení, že patria žalovanej 2).

Výrok o pripustení dovolania odvolací súd odôvodnil tým, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, a to v otázke, či maloleté dieťa môže vstúpiť do dobromyseľnej držby a vykonávať ju prostredníctvom úkonov jeho rodičov pri správe jeho majetku. Sám túto otázku riešil tak, že je to možné.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia. Navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, ako i prvostupňový rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Nesúhlasili s právnym posúdením veci odvolacím súdom vo vymedzenej dovolacej otázke. Poukazovali na to, že základnou podmienkou pre vydržanie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je jej faktické prevzatie, t. j. možnosť disponovať ňou a užívať ju. V čase uzavretia neperfektných darovacích zmlúv bola žalovaná 2) vo veku, v ktorom nebola spôsobilá mať vedomosť, že nadobúda nehnuteľnosti do svojho vlastníctva, preto ich nemohla fakticky prevziať. Vyslovili názor, že pri prevzatí nehnuteľnosti do držby a vykonávaní držby nie je prípustné žiadne zastúpenie, a to ani zákonné.

Žalované vo vyjadrení k dovolaniu navrhli tento mimoriadny opravný prostriedok ako nedôvodný zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), preskúmal dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Dovolací súd je podľa ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. viazaný rozsahom dovolania a uplatneným dovolacím dôvodom; z úradnej povinnosti skúma iba vady uvedené v § 237 O. s. p. a iné vady konania len vtedy, pokiaľ by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Tieto však neboli dovolaním namietané a zo súdneho spisu nevyplývajú.

V danom prípade je dovolanie prípustné podľa § 238 ods. 3 písm. a) O. s. p., t. j. len preto, že jeho prípustnosť vyslovil vo svojom potvrdzujúcom rozsudku odvolací súd, ktorý zároveň v dôvodoch rozsudku vymedzil otázku po právnej stránke zásadného významu. To znamená, že dovolatelia boli

oprávnení napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to iba v konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú bolo dovolanie pripustené. Dovolací súd preto skúmal v dovolacom konaní vecnú správnosť napadnutého rozsudku len vo vzťahu k tej otázke zásadného právneho významu, pre ktorú pripustil odvolací súd dovolanie.

Občiansky zákonník v znení účinnom do novely vykonanej zákonom č. 509/1991 Zb., t. j. do 31. decembra 1991, ani v znení účinnom od 1. januára 1992 výslovne neupravoval a neupravuje otázku spôsobilosti subjektu nadobudnúť vlastnícke právo k veci vydržaním. To však neznamená, že riešenie tejto otázky nemožno vyvodíť z jeho iných ustanovení. Pretože vydržanie je len jednou z viacerých právnych skutočností, s ktorou zákon spája nadobudnutie vlastníckeho práva k veci (§ 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka), je zrejmé, že spôsobilosť nadobudnúť vlastnícke právo k veci týmto spôsobom má každý, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti, teda každý právny subjekt. V zmysle ustanovení § 7 a 18 Občianskeho zákonníka sú týmto subjektom fyzické i právnické osoby. Každý subjekt, ktorý má spôsobilosť byť nositeľom vlastníckeho práva k veci, musí mať aj možnosť jeho nadobúdania spôsobmi predpokladanými zákonom. Iná je však otázka spôsobilosti vlastnými úkonmi nadobudnúť vlastnícke právo k veci. U fyzickej osoby vzniká táto spôsobilosť v plnom rozsahu až plnoletosťou, pokiaľ táto osoba nie je v spôsobilosti obmedzená alebo tejto spôsobilosti pozbavená. Pokiaľ fyzické osoby nie sú spôsobilé na právne úkony, konajú za ne ich zákonní zástupcovia (§ 26 Občianskeho zákonníka). Zákonnými zástupcami maloletého dieťaťa sú v zmysle ustanovenia § 36 Zákona o rodine jeho rodičia, ktorí sú oprávnení a povinní ho nielen zastupovať, ale aj spravovať jeho záležitosti, teda predovšetkým spravovať jeho majetok a hospodáriť s výnosom z tohto majetku.

Ak nemožno vylúčiť nadobudnutie vlastníckeho práva k veci vydržaním u žiadneho právneho subjektu, teda ani o fyzickej osoby, ktorá nemá spôsobilosť na právne úkony, nemožno u takejto osoby vylúčiť ani splnenie jednej zo základných podmienok vydržania, a to podmienky oprávnenej držby. Pretože aj samotná držba je právom, má aj fyzická osoba, ktorá nemá spôsobilosť na právne úkony, spôsobilosť mať toto právo, teda spôsobilosť byť držiteľom. Nemá však spôsobilosť stať sa držiteľom vlastným konaním, ale len konaním cudzím, t. j. prostredníctvom zástupcu. Zástupca musí mať vôľu nadobudnúť držbu nie pre seba, ale pre zastúpeného a vykonávať ju v mene zastúpeného. U maloletých detí nadobúdajú a vykonávajú oprávnenú držbu (pod ktorou treba rozumieť faktické ovládanie veci s vôľou držiteľa nakladať s ňou v dobrej viere, že mu patrí) ich rodičia, ak sú ich zákonnými zástupca-

mi, a to v rámci ich oprávnenia a zároveň povinnosti spravovať ich záležitosti. Vykonávajú ju dovtedy, kým vzhľadom na konkrétne okolnosti nenaobudnú maloleté deti spôsobilosť realizovať oprávnenú držbu vlastným konaním.

Pretože so zreteľom na uvedené právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke bolo správne, dovolací súd dovolanie žalobcov ako nedôvodné zamietol (§ 243b ods. 1 veta pred bodkočiarkou O. s. p.).

Žalovaným úspešným v dovolacom konaní priznal dovolací súd podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 a § 243b ods. 4 O. B. p. náhradu trov dovolacieho konania pozostávajúcich z odmeny ich právnej zástupkyne (advokátky) za vyjadrenie k dovolaniu 2 x 1 088,- Sk (podľa S 1 3 ods. 6 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, t. j. vo výške jednej desatiny výpočtového základu, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok roku 2003 rovnajúca sa sume 13 602,- Sk, zníženej podľa § 17 ods. 2 uvedenej vyhlášky o 20 % za spoločný úkon pri zastupovaní dvoch žalovaných) a z paušálnej náhrady 136,- Sk (podľa § 19 ods. 3 uvedenej vyhlášky vo výške jednej stotiny výpočtového základu), spolu v sume 2 312,- Sk.

28.

ROZHODNUTIE

Od účinnosti zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov (od 1. júla 1990) príplatok k dôchodku za obdobie väzby nemožno považovať za dávku dôchodkového zabezpečenia. Použitie § 95 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého dávka patrí najviac za tri roky späť od uplatnenia nároku, neprichádza do úvahy.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. marca 2003, sp. zn. 2 So 352/02)

Krajský súd napadnutým rozsudkom zrušil rozhodnutie zo 4. júna 2002, ktorým odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o priznanie príplatku k starobnému dôchodku podľa § 33 ods. 2 zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnej rehabilitácii“) od 1. júla 1990. Poukázal na § 95 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“), podľa ktorého sa dávka zvýši alebo prizná odo dňa, od ktorého patrí, najviac však za tri roky späť odo dňa zistenia alebo uplatnenia nároku na dávku alebo na jej zvýšenie. Ďalej dôvodila tým, že dávka nebola navrhovateľovi nesprávne vymieraná následkom väzby alebo výkonu trestu, preto sa na neho nevzťahuje ustanovenie § 25 ods. 4 zákona o súdnej rehabilitácii. V odôvodnení rozsudku krajský súd poukázal na skutočnosť, že rozsudkami Okresného súdu B. 3 zo 16. decembra 1997 a Krajského súdu v B. z 31. mája 2000 bolo preukázané, že navrhovateľ v rokoch 1948 až 1951 bol z politických dôvodov vo väzbe, že 14-mesačná doba väzby bola navrhovateľovi pri priznávaní starobného dôchodku predchádzajúcim rozhodnutím odporkyne z 9. februára 1987 započítaná do doby zamestnania a od tej doby mu bol priznaný starobný dôchodok v správnej výške i vyplácaný. V danom prípade však nejde o vyplácanie dávky starobného dôchodku, na ktorú by mohlo byť aplikované ustanovenie § 95 zákona o sociálnom zabezpečení, ale o priznanie príplatku k starobnému dôchodku v zmysle § 33 ods. 2 zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení zákona č. 47/1991 Zb., ktorý sa poskytuje od 1. júla 1990, na vyplácanie ktorého sa podľa § 25 ods. 4 tohto zákona nevzťahujú ustanovenia § 95 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení o čase troch rokov, v ktorom možno zvýšiť alebo priznať dávku.

Rozsudok krajského súdu napadla včas podaným odvolaním odporkyňa. Navrhla napadnutý rozsudok krajského súdu zmeniť a jej rozhodnutie zo 4. júna 2002 potvrdiť. Dôvodila tým, že u navrhovateľa nejde o odškodnenie podľa § 25 ods. 1 až 4 a ods. 6 zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení zákona č. 47/1991 Zb., ale o odškodnenie vo forme príplatku k dôchodku podľa § 25 ods. 7 cit. zákona, na ktoré odškodnenie sa ustanovenie § 25 ods. 4 tohto zákona nevzťahuje.

Navrhovateľ vo svojom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky uviedol, že trvá na vynesennom rozhodnutí.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako odvolací súd (§ 250 ods. 5 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že odvolaniu odporkyne nemožno vyhovieť.

Z pripojeného dávkového spisu vyplýva, že odporkyňa svojim rozhodnutím č. 1 zo 4. februára 2002 zvýšila navrhovateľovi podľa § 33 ods. 2 starobný dôchodok od 20. augusta 1997 na sumu 4 870,- Sk mesačne. Zvýšenie dôchodku je odôvodnené tým, že navrhovateľovi patrí v/14 mesiacov väzby príplatok k dôchodku po 15,- Sk mesačne, t. j. spolu 210,- Rk. Keďže navrhovateľ v ďalších podaniach v tejto veci trval na tom, aby mu bol starobný dôchodok o uvedený príplatok zvýšený už od účinnosti zákona č. 119/1990 Zb., teda od 1. júla 1990, odporkyňa vydala dňa 4. júna 2002 ďalšie rozhodnutie, v ktorom žiadosť navrhovateľa o priznanie príplatku podľa § 33 ods. 2 zákona o súdnej rehabilitácii od 1. júla 1990 podľa § 95 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení zamietla. V odôvodnení rozhodnutia odporkyňa uviedla, že dávka sa zvýši alebo prizná odo dňa, od ktorého patrí, najviac však za tri roky odo dňa zistenia alebo uplatnenia nároku na dávku alebo na jej zvýšenie. Dávka nebola nesprávne vymeraná následkom väzby alebo výkonu trestu, preto sa na navrhovateľa nevzťahuje ustanovenie § 25 ods. 5 zákona o súdnej rehabilitácii o nepoužití § 95 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení. Odporkyňa vydala toto rozhodnutie bez jeho časového obmedzenia do budúcnosti a bez vyjadrenia jeho vzťahu ku skôr vydanému rozhodnutiu zo 4. februára 2002, teda vyjadrenia, či neskôr vydaným rozhodnutím sa skôr vydané rozhodnutie zrušuje, mení alebo dopĺňa. Takýmto postupom odporkyne sa vytvoril taký stav, že popri sebe existujú dve rozhodnutia; v prvom z nich sa navrhovateľovi príplatok podľa zákona o súdnej rehabilitácii síce priznáva, ale len od 20. augusta 1997 a v druhom z nich sa tento príplatok od 1. júla 1990, ale bez jeho časového obmedzenia do budúcnosti, zamietla. Pre uvedený stav je v tomto konaní preskúmané rozhodnutie odporkyne zo 4. júna 2002 neúplné, a tým aj nepreskúmané, preto je jeho zrušenie opodstatnené aj z tohto dôvodu.

Odvolačný súd po preskúmaní napadnutého rozsudku považoval za postačujúci dôvod na zrušenie rozhodnutia odporkyne i ten, ktorý v odôvodnení svojho rozsudku uviedol súd prvého stupňa. Aj odvolačný súd je toho názoru, že navrhovateľovi patrí príplatok k dôchodku za 14 mesiacov väzby už od účinnosti zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii, teda už od 1. júla 1990, že tento príplatok nemožno považovať za dávku dôchodkového zabezpečenia, preto sa ustanovenie § 95 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o tom, že dávka patrí najviac za tri roky späť od uplatnenia nároku, na príplatok k dôchodku nevzťahuje. Ide o osobitný nárok na odškodnenie podľa zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení zákona č. 47/1991 Zb., preto priznanie tohto nároku možno posudzovať len podľa tohto zákona, konkrétne podľa § 25 ods. 2, podľa ktorého je použitie § 95 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. vylúčené.

Odvolačný súd po doplnení nového dôvodu, pre ktorý treba rozhodnutie odporkyne zrušiť, vecne správne rozhodnutie prvostupňového súdu podľa § 219 O. s. p. potvrdil.

Odvolačný súd nepriznal účastníkom náhradu trov odvolacieho konania, lebo navrhovateľovi v tomto konaní trovy nevznikli a odporkyňa vo veci nemala úspech.

29.**ROZHODNUTIE**

Ak ku dňu účinnosti zákona 6. 305/1999 Z. z. o zmiernení krívd osobám deportovaných dti nacistických koncentračných táborov a zajateckých táborov v znení neskorších predpisov občan nemal nárok na sirotský dôchodok, nepatrí mu príplatok k dôchodku ako pozostalej osobe.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. februára 2003, sp. zn. 1 So 222/02)

Krajský súd v N. rozsudkom z 3. júna 2002 potvrdil rozhodnutie odporkyne z 15. januára 2002 v spojení s rozhodnutím z 19. marca 2002, ktorým odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa Q príplatok k dôchodku z dôvodu, že pre priznanie príplatku neboli **splnené** podmienky uvedené v ustanovení § 7 ods. 2 zákona č. 305/1999 Z. z. o zmiernení krívd osofoán deportovaných do nacistických koncentračných táborov a zajateckých táborov (ďalej len „zákon o zmiernení krívd“),

Rozsudok krajského súdu napadol včas podaným odvolaním navrhovateľ. Konštatoval, že v rozhodnutí Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky v B. zo 17. septembra 2001, ktorým mu bolo priznané odškodnenie, ako oprávnenej osobe podľa § 2 ods. 2 a 3 zákona o zmiernení krívd bolo uvedené, že mu patrí aj príplatok k dôchodku v zmysle § 7 ods. 2 písm. b) cit. zákona. Ide o príplatok k sirotskému dôchodku, ktorý v čase vojny a ani po nej nepoberal pre neprekonateľné prekážky, brániace priznaniu takéhoto dôchodku. Domáhal sa preto zrušenia napadnutého rozsudku a vyhovenia jeho žiadosti,

Odporkyňa v písomnom vyjadrení na odvolanie navrhovateľa navrhla napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 250s ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Podľa § 2 ods. 3 zákona o zmiernení krívd odškodnenie za deportáciu do nacistických koncentračných táborov, zajateckých táborov a väznenie v nich patrí oprávneným osobám takto postihnutým. Právo vyžiadať odškodnenie

podľa ods. 4 písm. a) citovaného paragrafu patrí, ak oprávnená osoba zomrela, aj deťom oprávnenej osoby.

Podľa § 7 ods. 2 tohto zákona osobe, uvedenej v § 2 ods. 4 písm. a) patrí na základe priznaného odškodnenia príplatok k dôchodku za každý, i len začatý mesiac deportácie alebo ukrývania osoby uvedenej v § 2 ods. 3

- a) 18,- Sk mesačne, ak ide o vdovský dôchodok alebo vdovský výsluhový dôchodok,
- b) 15,- Sk mesačne, ak ide o sirotský dôchodok alebo sirotský výsluhový dôchodok obojstranne osirelého dieťaťa,
- c) 9,- Sk mesačne, ak ide o sirotský dôchodok alebo sirotský výsluhový dôchodok jednostranne osirelého dieťaťa.

Rozhodnutím zo 17. septembra 2001 Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky priznalo navrhovateľovi odškodnenie vo výške 36 000,- Sk, ako osobe oprávnenej podľa § 2 ods. 2 a 3 zákona o zmiernení krívd. V odôvodnení rozhodnutia uviedlo, že o príplatkoch k dôchodku (§ 7 zákona o zmiernení krívd) môže požiadať ten orgán, ktorý mu vypláca dôchodok. Rozhodnutím z 26. novembra 2002 Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ako osobe oprávnenej podľa § 2 ods. 4 písm. a) zákona o zmiernení krívd (dieťa oprávnenej osoby), priznalo navrhovateľovi odškodné v sume 121 000,- Sk.

Žiadosťou z 31. novembra 2001 navrhovateľ uplatnil u odporkyne priznanie príplatku k dôchodku ako oprávnená osoba podľa § 7 ods. 2 písm. a) zákona o zmiernení krívd. K akému dôchodku by požadovaný príplatok mal byť priznaný, navrhovateľ neuviedol.

Rozhodnutím z 15. januára 2002 v spojení s rozhodnutím z 19. marca 2002 odporkyňa žiadosť navrhovateľa, ako neodôvodnenú, zamietla. Dôvodila tým, že k účinnosti zákona o zmiernení krívd navrhovateľ nemal nárok na sirotský dôchodok. Príplatok k dôchodku, ako pozostalej osobe, mu preto nepatrí.

Z výsledkov vykonaného dokazovania treba mať za preukázané, že navrhovateľ, ako osoba oprávnená podľa § 2 ods. 3, aj podľa § 2 ods. 4 písm. a) zákona o zmiernení krívd, bol odškodnený.

Druh dôchodkov, ku ktorým príplatok by si navrhovateľ mohol uplatniť u odporkyni, je taxatívne uvedený v § 7 ods. 2 písm. a), b), c) zákona o zmiernení krívd. Z výsledkov vykonaného dokazovania nie je sporné, že navrhovateľ v uvedenom zákonnom ustanovení uvedené dôchodky nikdy nepoberal. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí poučilo navrhovateľa: „môžete požiadať ten orgán, ktorý Vám vypláca

dôchodok". Aj z tohto poučenia je zrejmé, že priznanie príplatku k dôchodku je viazané na vyplácanie dôchodku, ako to v konaní tvrdila odporkyňa.

Zo zisteného skutkového stavu veci prvostupňový súd preto dôvodne vyvodil, že navrhovateľ pre nárok na príplatok k sirotskému dôchodku podmienky nespĺňa.

So skutkovým a právnym záverom prvostupňového N údu sa po preskúmaní veci stotožnil aj odvolací súd. Odvolací súd preto odvolaniu nevyhovel a napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 O. s. p. potvrdil.

Navrhovateľ nebol v odvolacom konaní úspešný. Odporkyňa nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd preto účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

30.

ROZHODNUTIE

Ak je opravný prostriedok podaný oneskorene, nedochádza k obnoveniu lehoty na jeho podanie tým, že účastník konania požiadal po jej uplynutí o oznámenie podkladov pre výpočet dávky dôchodkového zabezpečenia.

Podľa § 122 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení lehota môže začať plynúť znova len vtedy, ak žiadosť bola podaná ešte pred uplynutím pôvodnej lehoty na podanie opravného prostriedku.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. februára 2003, sp. zn. 3 So 4/03)

Krajský súd napadnutým rozhodnutím odmietol návrh navrhovateľa na preskúmanie rozhodnutia odporkyne z 30. apríla 2002, ktorým bol navrhovateľovi priznaný invalidný dôchodok od 18. apríla 2002 v sume 6 704,- Sk mesačne. Odmietnutie návrhu odôvodnil poukazom na ustanovenie § 250p O. s. p. a na skutočnosť, že rozhodnutie odporkyne, expedované mu 15. mája 2002, napadol opravným prostriedkom (odvolaním) 5. augusta 2002, teda po uplynutí 30-dňovej lehoty stanovenej na jeho podanie.

Navrhovateľ sa odvolaním domáhal preskúmania rozhodnutia odporkyne. Odvolaním z 5. augusta 2002 nedodržel zákonnú lehotu na odvolanie (bol po infarkte) a žiadal odporkyňu o prehodnotenie rozhodujúceho obdobia pre výpočet invalidného dôchodku. Je sklamaný rozhodnutím krajského súdu, ktorý odmietol jeho návrh, lebo sa nezaoberal skutkovou podstatou, teda rozhodnutím o invalidnom dôchodku od 18. apríla 2002, ani oznámením o výpočte dôchodku z 3. septembra 2002, ale len lehotami a tým, že opravný prostriedok podal po lehote.

Odporkyňa navrhla napadnuté uznesenie krajského súdu, ako správne, potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 250s ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je opodstatnené.

Z ustanovenia § 250m ods. 1, 2 O. s. p. (ako na to poukázal v odôvodnení

svojho uznesenia krajský súd) vyplýva, že konanie o preskúmanie rozhodnutia odporkyne o zákonom nároku na dávku dôchodkového zabezpečenia sa začína na návrh, ktorý je opravným prostriedkom proti rozhodnutiu správneho orgánu (odporkyne) a že takýto návrh sa podáva na príslušnom súde v lehote 30 dní od doručenia rozhodnutia, pričom návrh je podaný včas aj vtedy, ak bol podaný v lehote (30 dní) na orgáne, ktorý rozhodnutie vydal. Podľa § 250p O. s. p. súd uznesením opravný prostriedok (návrh) odmietne, ak bol podaný oneskorene.

Vzhľadom na uvedené zákonné ustanovenie, keď aj sám navrhovateľ nerobí spornou tú skutočnosť, že opravný prostriedok (odvolanie) proti rozhodnutiu odporkyne z 30. apríla 2002 podal oneskorene, po uplynutí lehoty 30 dni odo dňa doručenia rozhodnutia, správne rozhodol krajský súd. keď opravný prostriedok odmietol.

Navrhovateľ sa mýli, ak sa domnieva, že v súlade s ustanovením § 122 ods. 4 zákona o sociálnom zabezpečení (na ktoré ustanovenie poukázal v podaní z 25. septembra 2002. označenom ako opravný prostriedok) mu začala plynúť od doručenia oznámenia o výpočte dôchodku nová lehota na podanie opravného prostriedku. Podmienkou pre začatie plynutia novej lehoty podľa § 122 ods. 4 zákona o sociálnom zabezpečení je to, aby účastník konania požiadal o oznámenie podkladov pre výpočet dávky dôchodkového zabezpečenia ešte pred uplynutím lehoty na podanie opravného prostriedku.

Odvolačný súd preto odvolaniu navrhovateľa nevyhovel a vecne správne uznesenie krajského súdu podľa § 219 O. s. p. potvrdil.

V odvolacom konaní účastníkom trovy nevznikli, nebolo preto potrebné rozhodovať o ich náhrade.

31. ROZHODNUTIE

Ak požívateľ čiastočného invalidného dôchodku utrpí pracovný úraz, ktorý by založil čiastočnú invaliditu, alebo ak sa uňho dodatočne prejaví súvislosť jeho skôr vzniknutej čiastočnej invalidity s pracovným úrazom alebo s chorobou z povolania, považuje sa vznik čiastočnej invalidity na následky pracovného úrazu alebo choroby z povolania za vznik nároku na nové vymernie dôchodku, pokiaľ je to pre požívateľa dôchodku výhodnejšie.

Ak sa dodatočne prejaví súvislosť skôr vzniknutej čiastočnej invalidity s pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, nevzniká nová čiastočná invalidita, len sa zistí, že už priznaná čiastočná invalidita vznikla v súvislosti s pracovným úrazom alebo chorobou z povolania.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. februára 2003,
sp. zn. 1 So 207/02)

Rozhodnutím zo 14. februára 2001 odporkyňa zastavila výplatu navrhovateľkinho čiastočného invalidného dôchodku od 22. marca 2001 v dôsledku nesplnenia podmienky poklesu zárobku. Mesačný priemer hrubých zárobkov, zistený z hrubých zárobkov dosiahnutých navrhovateľkou v období od 1. februára 2000 do 31. januára 2001 je 6 385,- Sk. Porovnateľný zárobok je priemerný mesačný zárobok, z ktorého bol vypočítaný jej čiastočný invalidný dôchodok neobmedzený podľa § 12 ods. 6 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), ktorý je 5 139,- Sk, zvýšený za rok 2000 o 12 % (616,68 Sk) na 5 756,- Sk. Dve tretiny porovnateľného zárobku sú 3 838,- Sk. Pretože mesačný priemer hrubých zárobkov navrhovateľky za obdobie 12 kalendárnych mesiacov pred 1. februárom 2001 nie je aspoň o tretinu nižší ako porovnateľný zárobok, a nie je ani nižší ako 75 % minimálnej mzdy platnej k uvedenému dňu, čo je 3 300,- Sk, nemá navrhovateľka nárok na výplatu čiastočného invalidného dôchodku.

Proti uvedenému rozhodnutiu podala navrhovateľka včas opravný prostriedok, v ktorom namietala, že postup odporkyne nebol správny. Pri priznaní čiastočného invalidného dôchodku v roku 1991 sa vychádzalo z priemerných mesačných zárobkov za roky 1985 a 1987 až 1990. Tento dôchodok

jej bol v roku 2000 odňatý, lebo bola uznaná za čiastočne invalidnú na následky choroby z povolania. Priznaný čiastočný invalidný dôchodok na následky choroby z povolania odporkyňa nesprávne považovala za celkom novú dávku, čo sa prejavilo aj zohľadnením priemerných mesačných zárobkov za iné roky. Podľa navrhovateľkinho názoru ale vznik choroby z povolania nemôže byť dôvodom, ktorý by v jej prípade zakladal nárok na novú dávku dôchodkového zabezpečenia a ani dôvodom, pre ktorý by sa pri novom vymeraní dôchodku malo vychádzať z priemerných zárobkov za iné roky, než boli pôvodne zohľadnené.

Odporkyňa žiadala napadnuté rozhodnutie potvrdiť,

Krajský súd v B. B. rozsudkom z 23. apríla 2002 rozhodnutie odporkyne potvrdil a účastníkom nepriznal náhradu trov konania. Potvrdzujúci výrok rozsudku odôvodnil poukazom na výsledky dokazovania, ktorými mal preukázané, že navrhovateľka je čiastočne invalidná podľa § 37 ods. 3 písm. a) zákona, novopriznaný čiastočný invalidný dôchodok na následky choroby z povolania by jej preto patril aj po uplynutí 12 mesiacov od jeho priznania len za podmienky preukázaného poklesu zárobku v zmysle § 37 ods. 6 až 9 zákona. Od 1. februára 2000 do 31. januára 2001 ale u nej k takému poklesu zárobku nedošlo. Vzhľadom na to súd prvého stupňa napadnuté rozhodnutie odporkyne potvrdil ako vecne správne podľa § 250q ods. 2 O. s. p.

Navrhovateľka podala proti uvedenému rozsudku odvolanie. Namietala, že čiastočný invalidný dôchodok na následky choroby z povolania jej bol priznaný rozhodnutiami z 18. októbra 2000 a 20. novembra 2000. Vzhľadom na jeho spätné priznanie od 1. februára 2000 tu má hlti včas zareagovať a dohodou so svojím zamestnávateľom ovplyvniť výšku svojho mŕ>hku tak, aby neprekročila stanovený limit. V čase vydania uvedených rozhodnutí námohla vedieť, že (pokiaľ chce poberať čiastočný invalidný dôchodok iij po uplynutí 12 mesiacov od jeho priznania) musí mať už od 1. februára 2000 nižší príjem. Podľa jej názoru sa pokles zárobku mal skúmať až po uplynutí 12 mesiacov faktického vyplácania čiastočného invalidného dôchodku, preto postup odporkyne nebol správny. V súlade so zákonom nebola ani valorizácia jej dôchodku, lebo rok 1991 jej nebol valorizovaný. Z týchto dôvodov žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu označila odvolacie dôvody za neodstatnené a žiadala odvolaním napadnutý rozsudok potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 250s ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok a jemu predchádzajúce konanie a dospel k záveru, že odvolaniu treba vyhovieť,

Občan má nárok na čiastočný invalidný dôchodok za podmienok uvedeníých v § 37 ods. 1 zákona. Po ich splnení má nárok na výplatu tohto dôchodku počas 12 kalendárnych mesiacov od jeho priznania a po uplynutí tohto obdobia počas každých ďalších 12 kalendárnych mesiacov, avšak len pod podmienkou, že má pokles zárobku (§ 37 ods. 6 zákona). Pokles zárobku sa zisťuje za obdobie 12 kalendárnych mesiacov predchádzajúcich dňu, ku ktorému sa rozhoduje o nároku na výplatu čiastočného invalidného dôchodku (§ 37 ods. 7 zákona), pričom podmienka poklesu zárobku je splnená, ak mesačný priemer hrubých zárobkov občana za obdobie uvedené v odseku 7 je najmenej o tretinu nižší ako porovnateľný zárobok (§ 37 ods. 8 zákona). Podmienka poklesu zárobku je splnená aj vtedy, ak mesačný priemer hrubých zárobkov občana za uvedené obdobie nie je vyšší ako suma minimálnej mzdy platná ku dňu, ku ktorému sa rozhoduje o nároku na výplatu čiastočného invalidného dôchodku (§ 37 ods. 9 zákona). Hrubým zárobkom občana na zistenie poklesu zárobku je hrubý zárobok uvedený v § 12 ods. 2 zákona neobmedzený podľa osobitného predpisu. Porovnateľný zárobok je priemerný mesačný zárobok, z ktorého bol vypočítaný čiastočný invalidný dôchodok neobmedzený podľa § 12 ods. 6 a zvýšený podľa odseku 12 (§ 37 ods. 11 zákona). Priemerný mesačný zárobok, z ktorého bol vypočítaný čiastočný invalidný dôchodok neobmedzený podľa § 12 ods. 6, sa zvyšuje za každý kalendárny rok nasledujúci po poslednom kalendárnom roku rozhodného obdobia na určenie tohto zárobku, za každý kalendárny rok nasledujúci po roku 1996 sa zvyšuje o 12 % (§ 37 ods. 12 zákona).

Pracovný úraz (§ 19 ods. 1 a 2 zákona) alebo chorobu z povolania (§ 19 ods. 3 zákona) považuje zákon za právnu skutočnosť, ktorej priznáva osobitný význam vo viacerých súvislostiach, napr. z hľadiska podmienok vzniku nároku na invalidný dôchodok podľa § 29 ods. 1 písm. b) [čiastočný invalidný dôchodok podľa § 37 ods. 1 písm. b)], alebo z hľadiska jeho výšky podľa § 30 ods. 3 písm. a) a b) a ods. 6, či splnenia podmienky trvania zamestnania po dobu piatich rokov podľa § 35 ods. 2 alebo podmienky nového vymenarania (čiastočného) invalidného dôchodku na základe žiadosti požívateľa dôchodku podľa § 36 a § 39 alebo vzniku nároku na vdovský dôchodok podľa § 45 písm. a) alebo podmienok vzniku nároku na sirotský dôchodok podľa § 49 ods. 2 písm. b). Zákon zohľadnením zvláštnych okolností, za ktorých došlo k poškodeniu zdravotného stavu pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, sleduje cieľ vyvážiť utrpenú ujmu poskytnutím určitého zvýhodnenia.

Aj účelom ustanovení § 36 ods. 1 a 39 zákona bolo bezpochyby zvýhodniť určených požívateľov čiastočného invalidného dôchodku. Vyplýva z nich, že ak požívateľ čiastočného invalidného dôchodku utrpí pracovný úraz, ktorý

by rovnako založil čiastočnú invaliditu, alebo ak sa uňho dodatočne prejaví súvislosť jeho skôr vzniknutej čiastočnej invalidity s pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, považuje sa vznik čiastočnej invalidity pre pracovný úraz alebo na následky choroby z povolania za nový vznik nároku na dôchodok; čiastočný invalidný dôchodok sa novo vymeria na základe žiadosti požívateľa dôchodku. I keď výhodnosť tohto nového vymerenia čiastočného invalidného dôchodku bola znížená vypustením pôvodného ustanovenia (§ 30 ods. 7 zákona v znení do 1. júna 1992) zvyšujúceho dôchodok občana, ktorý sa stal čiastočne invalidným následkom pracovného úrazu alebo choroby z povolania, pri výklade § 36 od§. 1 zákona treba vychádzať naďalej z jeho pôvodného účelu a vývojom právnej úpravy neprekonaného zámeru zákonodarcu zvýhodniť (alebo aspoň nezhoršiť) PŮHIGU občana čiastočne invalidného pre pracovný úraz alebo na následky choroby a povolania. Pri tomto interpretačnom hľadisku treba mať v u to, že ak požívateľ čiastočného invalidného dôchodku utrpí pracovný úraz, ktorý by rovnako založil čiastočnú invaliditu, alebo ak sa uňho dodatočne l'ejavi súvislosť jeho skôr vzniknutej čiastočnej invalidity s pracovným urjixom alebo ehorobou z povolania, považuje sa vznik čiastočnej invalidity na následky pracovného úrazu alebo choroby z povolania x. a vznik nároku na nove vy n u: raní e dôchodku (pokiaľ je to pre požívateľa dôchodku výhodnejšie), nie však x hľadiska nového priznania nároku na čiastočný invalidný dôchodok. Treba si uvedomiť, že najmä v prípade dodatočne prejavenej súvislostí skôr vzniknutej čiastočnej invalidity s pracovným úrazom (chorobou z povolania), nejde o vznik novej čiastočnej invalidity, len sa dodatočne a s určitým časovým odstupom ukáže, že už priznaná čiastočná invalidita vznikla v súvislosti s pracovným úrazom alebo chorobou z povolania. Nemôže ísť o vznik úplne nového nároku na čiastočný invalidný dôchodok už aj preto, že § 7 zákona ako osobitnú dávku neuvádza čiastočný invalidný dôchodok na následky pracovného úrazu alebo choroby z povolania. Tieto interpretačné hľadiská potvrdzuje, že § 36 zákona je spolu s § 35 zákona označený ako „Nové vymorenie invalidného dôchodku“.

V danom súdnom konaní nejde o preskúmanie rozhodnutia odporkyne o odňatí čiastočného invalidného i dôchodku zo všeobecných príčin, ale ani rozhodnutia o priznaní čiastočného invalidného dôchodku na následky choroby z povolania.

V zrnj sle navr'uivaii!l:> w p•dn fú*ht> návrhu i• prednletorň preárkilmania • tlunoj /ecí ten rozhodnutiu iV/áalavtwt. •yp I D; iistočného ii vuHdncho dôchodku, ktorí- (KÍpoľkyii.1 !.tl tfla na na•právnej inteF) ret&cíi S 36 oils. 1, § 3J a S :t7 ods, 11 zákona, NfiVrhoyiítieklrt no k-ta I a od 22. júna 1991 čiastlučný invalidní dôchodok. Na iei žiao'--t Z 2, rtläjo' 2000 bol? Posudkovou

komisiou sociálneho zabezpečenia Sociálnej poisťovne - ústredia v B. so sídlom v B. B. v posudku z 3. apríla 2001 uznaná za čiastočne invalidnú podľa § 37 ods. 3 písm. a) zákona s tým, že jej čiastočná invalidita je na následky choroby z povolania zistenej 24. januára 2000. Čiastočný invalidný dôchodok (zo všeobecných príčin) jej bol rozhodnutím odporkyne z 24. októbra 2000 od 22. decembra 2000 odňatý a rozhodnutím z 18. októbra 2000 toho istého čísla v spojení s rozhodnutím z 20. novembra 2000 rovnakého čísla jej bol od 1. februára 2000 priznaný čiastočný invalidný dôchodok na následok choroby z povolania. Odporkyňa teda vychádzala z toho, že nárok navrhovateľky na čiastočný invalidný dôchodok zo všeobecných príčin zanikol a vznikol jej nárok na nový čiastočný invalidný dôchodok na následky choroby z povolania. Podľa názoru odvolacieho súdu ale navrhovateľke nevznikol nový nárok na priznanie čiastočného invalidného dôchodku, ale nárok na nové vymeranie tohto dôchodku. Na účely posúdenia splnenia podmienky poklesu zárobku mal byť v tomto prípade za porovnateľný zárobok navrhovateľky považovaný priemerný mesačný zárobok, z ktorého bol vypočítaný čiastočný invalidný dôchodok (neobmedzený podľa § 12 ods. 6 zákona a zvýšený podľa § 37 ods. 12 zákona) pri vzniku nároku na čiastočný invalidný dôchodok zo všeobecných príčin, teda nie pri novom vymeraní tohto dôchodku v nadväznosti na zistenú súvislosť navrhovateľkinej čiastočnej invalidity s chorobou z povolania.

Súd prvého stupňa vec z uvedených hľadísk neposudzoval, a preto nerozhodol vecne správne. Odvolací súd vzhľadom na to jeho rozsudok zrušil podľa § 221 ods. 1 O. s. p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O. s. p.).

Úlohou súdu prvého stupňa v ďalšom konaní bude znovu posúdiť dôvodnosť podaného návrhu na preskúmanie rozhodnutia odporkyne podľa vyššie uvedených výkladových hľadísk a opätovne vo veci rozhodnúť; v novom rozhodnutí rozhodne tento súd aj o náhrade trov konania (§ 224 ods. 3 O. s. p.),

32.

ROZHODNUTIE

Zmiernenie zákonom stanovených podmienok započítania náhradnej doby ako doby zamestnania nie je možné. Ani skutočnosť, že príslušné orgány štátu nevenovali dostatočnú pozornosť pracovnému uplatneniu žiadateľa o dávku nenahradzuje splnenie podmienok započítania náhradnej doby v zmysle § 9 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení.

Ak bol žiadateľ o dávku takýmto postupom poškodený, mohol sa domáhať náhrady vzniknutej škody podľa osobitného predpisu.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. februára 2003, sp. zn. 1 So 149/02)

Rozhodnutím z 5. februára 1992 odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľky o starobný dôchodok s odôvodnením, že k 6. júnu 1989 nebola zamestnaná najmenej 25 rokov. Rozhodnutím z 10. júna 1998, zmeneným rozhodnutím zo 17. júla 1998 odporkyňa po zhodnotení novo preukázanej doby zamestnania priznala navrhovateľke od 6. júna 1995 pomerný starobný dôchodok. Napokon jej rozhodnutím z 3. augusta 2001 priznala od 16. júla 2000 vdovský dôchodok.

Proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti o starobný dôchodok podala navrhovateľka včas opravný prostriedok, v ktorom sa domáhala priznania tohto dôchodku od 6. júna 1989. Žiadala, aby jej bola ako náhradná doba zohľadnená doba od 1. decembra 1978 do 23. januára 1981, po ktorú celodenne opatrovala svoju chorú a úplne bezvládnú tetu, ako aj doba, po ktorú bola vedená na úrad ti práce ako nevhodná žiadačka o zamestnanie. Namietala, že jej pracovný pomer skončil až v roku 1983, a že jej ako osobe so zmenenou pracovnou schopnosťou nebola poskytnutá náležitá ochrana, predovšetkým bývalými národnými výbormi.

Odporkyňa žiadala napadnuté rozhodnutie potvrdiť.

Krajský súd v B. rozsudkom z 27. februára 2002 rozhodnutia odporkyne z 5. februára 1992, 10. júna 1998 v spojení s rozhodnutím zo 17. júla 1998 a z 3. augusta 2001 zrušil a vec vrátil odporkyňi na ďalšie konanie. Účastníkom nepriznal náhradu trov konaní. Zrušujúci výrok rozsudku odôvodnil poukazom na výsledky dokazovania, ktorými mal preukázané, že navrhovateľka v roku 1979 požiadala svojho vtedajšieho zamestnávateľa o udelenie neplatného pracovného voľna / . dôvodu starostlivosti o bezvládnú tetu,

s ktorou žila v spoločnej domácnosti. Zamestnávateľ na žiadosť nereagoval a so súhlasom okresného národného výboru (navrhovateľka bola osobou so zmenenou pracovnou schopnosťou) jej k 30. septembru 1979 dal výpoveď z pracovného pomeru. Keď neskôr tento národný výbor svoje rozhodnutie o udelení súhlasu zrušil a vyslovil názor, že žiadosť navrhovateľky o udelenie neplateného pracovného voľna bola dôvodná, dal zamestnávateľ navrhovateľke výpoveď k 30. septembru 1982. Podľa názoru súdu prvého stupňa až týmto dňom skončil pracovný pomer navrhovateľky, a tak dobu do tohto dňa jej treba započítať ako dobu zamestnania. V rokoch 1982 až 1983 sa navrhovateľka opakovane uchádzala o pracovné zaradenie podľa jej kvalifikácie a mestský národný výbor požiadala o príspevok pred umiestnením do zamestnania. Rozhodnutím Obvodného úradu práce v S. zo 14. novembra 1996 v spojení s rozhodnutím Okresného úradu práce v G. z 27. decembra 1996 bola jej žiadosť o príspevok zamietnutá s odôvodnením, že 12 mesiacov pred jej podaním nebola zamestnaná. Súd prvého stupňa so zreteľom na to dospel k záveru, že hoci navrhovateľka bola v uvedenej dobe osobou so zmenenou pracovnou schopnosťou, príslušné štátne orgány od roku 1979 nevenovali dostatočnú starostlivosť o jej pracovné uplatnenie. Navrhovateľka nemôže byť týmito skutočnosťami poškodená, preto je potrebné započítať jej dobu od skončenia pracovného pomeru do vzniku nároku na starobný dôchodok ako náhradnú dobu podľa § 9 ods. 1 písm. d) zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnutým rozhodnutím neboli navrhovateľke uvedené náhradné doby zamestnania započítané, zrušil súd prvého stupňa nielen rozhodnutie o starobnom dôchodku, ale aj rozhodnutia o pomernom starobnom dôchodku a o vdovskom dôchodku.

Proti uvedenému rozsudku podali odvolanie obe účastníčky.

Navrhovateľka opätovne poukázala na neúplnosť skutkových zistení a nesprávnosť právnych záverov odporkyne, z ktorých vychádzala vo svojich rozhodnutiach. Žiadala, aby jej do doby zamestnania bola započítaná aj doba starostlivosti o bezvládnu príbuznú a doba, po ktorú bola nezamestnaná. Namietala, že nesprávny bol nielen postup jej zamestnávateľa, ktorý nevyhovel žiadosti o neplatené pracovné voľno a neplatne jej dal výpoveď, ale aj postup národných výborov, rozhodujúcich o udelení súhlasu s výpoveďou a o jej žiadosti o priznanie príspevku pred umiestnením do zamestnania ako občianke so zmenenou pracovnou schopnosťou.

Odporkyňa vo svojom opravnom prostriedku uviedla, že hoci pracovný pomer navrhovateľky podľa súdnych rozhodnutí trval až do 30. septembra 1982, nemožno dobu jej neospravedlnenej neprítomnosti v práci od 12. februára 1979 do 30. septembra 1982 hodnotiť pre dôchodkové účely podľa § 6 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, lebo pri tejto absen-

eii ohýbal rozhodujúci pojmový znak pracovného pomeru - osobný výkon práce podľa pokynov zamestnávateľa. Uovnako jej nemožno zohľadniť dobu, po ktorú nebola zamestnaná a uchádzala sa o príspevok pred umiestnôtiť do zamestnania, lebo navrhovateľka nespĺnila ani jednu z podmienok, ktoré stanovil zákon pre započítanie mihi-adnej doby na dôchodkové účely. Vzhľadom na to vyjadrila svoj nesúhlas so skutkovými a právnymi závermi, z ktorých súd prvého stupňa vyvodil potrel m zrušiť rozhodnutie odporkyne o zamietnutí žiadosti o starobný dôchodok !3 dodala, že krajský súd bez bližšieho odôvodnenia zrušil aj juj rozhodnutia o priznaní pomerného starobného dôchodku a o priznaní vdovského dôchodku, pričom neskôr vydané rozhodnutia podľa zákonov é. 107/1999 Z. z., č. 233/2000 Z. z. a č. 385/2001 Z. z. ponechal nezrušené. So zreteľom na to odporkyňa žiadala, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako sud odvolací (S 250s ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok a jemu predchádzajúce konanie a dospel k záveru, že odvolania účastníčok boli podané opodstatnene a že rozsudok krajského súdu treba zrušiť.

Súd prvého stupňa v danej veci dospel k správne názoru, že pracovný pomer navrhovateľky v Závodoch inžinierskej a priemyselovej preľabrikácie, n. p. B., závod S. trval až do 30. septembra 1982. Skončenie jej pracovného pomeru uvedeným dňom vyplýva z rozsudku Okresného súdu T. z 8. februára 1983 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v B. z 31. mája 1983 a nespochybňuje ho v podstate ani odporkyňa vo svojom odvolaní. Zo samotnej neprítomnosti navrhovateľky v práci od 12. februára 1979 do 30. septembra 1982 ale odporkyňa nesprávne vyvodzuje, že tento pracovný pomer zanikol fakticky posledným dňom výkonu práce pre zamestnávateľa. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu je síce pre pracovný pomer charakteristický osobný výkon práce ako jeho nevyhnutný pojmový znak, z hľadiska pracovnoprávneho a ani z hľadiska dôchodkového zabezpečenia to ale ešte neznamená, že by absencia v práci sama osebe a bez ďalšieho mala za následok zánik pracovného pomeru, alebo že by znamenala zánik „zamestnania" v zmysle predpisov o sociálnom zabezpečení. Na druhej strane ale odporkyňa správne uvádza, že v čase od začiatku tejto navrhovateľkinej neprítomnosti v práci do definitívneho skončenia jej pracovného pomeru mohol za určitých okolností nastať právny stav, pri ktorom napriek existencii pracovného pomeru navrhovateľky v zmysle Zákonníka práce nemuselo ísť o zamestnanie z hľadiska nároku na starobný dôchodok. Súd prvého stupňa vo veci rozhodol bez náležitého vysvetlenia, so zreteľom na ktoré skutkové okolnosti mal preukázané, že navrhovateľka bola v uvedenom čase zúčastnená na dôchodkovom zabezpečení, a že jej túto dobu možno započítať. Vzhľadom na to dospel odvolací súd k zá-

veru, že otázka započítania doby do 30. septembra 1982, ako doby navrhovateľkinho zamestnania, nebola dosiaľ vyriešená komplexne a správne.

K námietke odporkyne, že súd prvého stupňa neodôvodnil, prečo zrušil jej rozhodnutia o pomernom starobnom dôchodku a o vdovskom dôchodku, odvolací súd uvádza, že podľa jeho názoru tieto dôvody vyplývajú z napadnutého rozsudku. Je z neho zrejmé, že súd prvého stupňa vyvodil potrebu zrušiť uvedené rozhodnutia z toho, že už prípadným zohľadnením doby navrhovateľkinho zamestnania do už uvedeného dňa by sa mohla zmeniť výška jej priznaných dôchodkov a rovnako by sa mohli zmeniť okolnosti významné z hľadiska súbehu navrhovateľkiných dôchodkov.

K opakovanej požiadavke navrhovateľky, aby jej ako náhradná doba bola zohľadnená doba jej starostlivosti o bezvládnú tetu, odvolací súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 7. mája 1994, v ktorom ako súd dovolací uviedol, že túto dobu započítať nemožno, lebo medzi tetou navrhovateľky a navrhovateľkou nebol právne významný a zákonom definovaný vzťah blízkych osôb.

Krajský súd z hľadiska § 9 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení považoval za právne významné skutkové okolnosti, za ktorých navrhovateľka požiadala o príspevok pred umiestnením do zamestnania a za ktorých bola jej žiadosť zamietnutá rozhodnutím Obvodného úradu práce v S. zo 14. novembra 1996 a rozhodnutím Okresného úradu práce v G. z 27. decembra 1996. Zohľadnením týchto skutočností dospel súd prvého stupňa k záveru, že navrhovateľka nemôže byť poškodená nedostatkom starostlivosti príslušných štátnych orgánov o jej pracovné uplatnenie, takže jej ako náhradnú dobu treba započítať aj dobu od skončenia pracovného pomeru do vzniku nároku na starobný dôchodok. Podľa názoru odvolacieho súdu ide o právne závery, ktoré nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní, a ktoré nezodpovedajú uvedenému zákonnému ustanoveniu, lebo aj v prípade, že by príslušné orgány skutočne nevenovali dostatočnú pozornosť pracovnému uplatneniu navrhovateľky a ich postup by ju poškodzoval, nebolo by možné zo samotnej tejto skutočnosti vyvodiť, že sú tým splnené podmienky započítania náhradnej doby v zmysle § 9 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení. Ak bola navrhovateľka postupom uvedených orgánov poškodená, mohla sa domáhať náhrady vzniknutej škody podľa osobitného predpisu; ako určité odškodnenie jej ale v dôchodkovom zabezpečení nemožno poskytnúť zmiernenie zákonom stanovených podmienok započítania náhradných dôb.

Na druhej strane sú ale uvedené skutkové zistenia o posudzovaní žiadosti navrhovateľky o priznanie príspevku pred umiestnením do zamestnania nepostačujúce aj pre opačný záver, v zmysle ktorého dobu nezamestnanosti navrhovateľky po 30. septembri 1982 nemožno hodnotiť ako náhradnú dobu,

Dobou nezamestnanosti podľa § 6 ods. 1 vyhlášky č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení, je doba, po ktorú bol občan vedený v evidencii príslušného štátneho orgánu ako uchádzač o zamestnanie. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia je dobou nezamestnanosti aj iná, než uvedená doba, po ktorú bol občan vedený v evidencii národného výboru ako uchádzač o zamestnanie; táto doba sa však započíta celkovo najviac v rozsahu jedného roka. Doba, po ktorú bol občan vedený v evidencii ako uchádzač o zamestnanie, a síce preukazuje potvrdením príslušného štátneho orgánu, ktorý občana viedol v tejto evidencii (§ 6 ods. 3 vyhlášky č. 149/1988 Zb.), pri preskúmaní rozhodnutia vo veciach dôchodkového zabezpečenia sa ale nemožno uspokojiť len so zistením, že potrebné potvrdenie nebolo predložené. Navrhovateľka bola občiankou so zmenenou pracovnou schopnosťou, mala byť preto vedená v evidencii bývalých odborov sociálnych vecí okresných národných výborov o občanoch so zmenenou pracovnou schopnosťou, či už ako pracujúca, nepracujúca, alebo uchádzajúca sa o pracovné uplatnenie. Z tejto evidencie by malo byť zistiteľné aj to, či bola zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie, alebo z akého dôvodu do tejto evidencie nebola zaradená. Ak navrhovateľka nezanedbala žiadnu zo svojich povinností, a ak spĺňa všetky podmienky pre zapísanie do evidencie uchádzačov o zamestnanie, potom skutočnosť, že ju príslušný štátny orgán v tejto evidencii nevedel, by jej nemala byť na ujmu, a preto by sa v takomto prípade na nedostatok uvedeného potvrdenia nemalo prihliadať. Súd prvého stupňa dobu nezamestnanosti navrhovateľky po 30. septembri 1982 z uvedených hľadísk neposudzoval a v dôsledku toho ani nemal dostatok podkladov pre svoje rozhodnutie.

Potrebu zrušiť napadnutý rozsudok vyvodil odvolací súd aj z toho, že súd prvého stupňa pri rozhodovaní nezohľadnil neskoršie rozhodnutia odporkyne o úprave dôchodkov podľa zákona č. 107/1999 Z. z. zákona č. 233/2000 Z. z. a zákona č. 385/2001 Z. z., hoci aj tieto rozhodnutia mali byť súčasťou preskúmania a rozhodovania v predmetnom súdnom konaní.

Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel odvolací súd k záveru, že súd prvého stupňa nerozhodol v celom rozsahu vecne správne. Dôvodne podaným odvolaniam preto vyhovel, rozsudok súdu prvého stupňa zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. a) O. s. p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O. s. p.).

V ďalšom konaní bude úlohou prvostupňového súdu zadovážiť skutkové zistenia potrebné pre posúdenie veci z hľadísk, ktoré naznačil odvolací súd. Až po doplnení dokazovania bude možné opätovne posúdiť, či a ktoré z uvedených dôb možno navrhovateľke hodnotiť ako dobu zamestnania.

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o náhrade trov konania (§ 224 ods. 3 O. s. p.).